Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Čuļītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (techniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 31 (38)

Otrdien, 1947. g. 29. aprīlī

Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D. Bürgermeister-Landmann-Pl. 7, t 92 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don. Bürgerm.-Landmann-Pl. 7:: Metiens - Circulation: 1000

LCP atbalsta iesaistīšanos darbā Anglijā

A. Valdmanis paliek LCP priekšsēža amatā

LCP ārkārtējās sesijas lēmumi un atzinumi

Latviešu Centrālās Padomes ārkārtējā sesija no 20.—22. aprīlim apsprieda jautājumus, kas radušies sakarā ar pēdējām pārmaiņām DP dzīvē, no kuŗām svarīgākā ir angļu joslas tautiešu iesaistīšanās darbā Anglijā, nometņu pārvaldes nodošana pašu DP rokās, tālākā emigrācija, Vācijā paliekošo darba nespējīgo aprūpe utt. Sesijā apsprieda arī daudz pārrunāto jautājumu par sadarbību starp dažādām latviešu organizācijām.

Sesijas darbu ievadīja LCP priekšsēža A. Valdmaņa uzruna un UNRRAs un igauņu un lietuviešu komiteju pārstāvju apsveikumi. LCP prezidija ziņojumu slēgtā sēdē sniedza A. Valdmanis, skaŗdams jautājumus par DP pārbaudēm, darba vienību komplektēšanu amerikāņu joslā, sadarbību ar Starpvaldību bēgļu komiteju uc. Pēc pārrunām LCP 36 klātesošie locekļi pieņēma šādu rezolūciju ar 27 „par" un 9 „atturas" balsīm: „Noklausījusies LCP priekšsēža ziņojumu, LCP pateicas prezidijam par veikto darbu, izsaka LCP priekšsēdim A. Valdmanim uzticību un lūdz viņu turpināt uzsākto darbu bēgļu dzīves sekmīgai kārtošanai."

Sekojošā atklātā sēdē LCK priekšsēdis prof. A. Švābe sniedza plašu pārskatu par vispārējo stāvokli latviešu bēgļu dzīvē Vācijā.

Citu pienākumu kavēts, sesijā nevarēja piedalīties LCK vicepriekšsēdis A. Reins un LCK delegācijas amerikāņu joslā ziņojumu nolasīja J. Venners. Līdz galīgai jautājuma nokārtošanai par LCK mitekli, pagaidām LCK kanceleja un amerikāņu joslas delegācijas mājoklis būs Minchenē, Hercoga Rudolfa ielā 49, BALK telpās. Tālāk ziņojums atzīmēja, ka par debloķētiem Latvijas valsts līdzekļiem iegādātās mantas pienākušas Eslingenā. Projekts, kas vēl gaida Starptautiskā SK apstiprinājumu, paredz tās sadalīt tautiešiem ārpus nometnēm. Sācis darboties LCK informācijas birojs. No militārās pārvaldes tieslietu daļas lūgts paskaidrojums par DP tiesībām uz īpašumu. Uzņemti sakari ar mums draudzīgām anglosakšu organizācijām ASV un Kanādā, lai tās rūpētos un atbalstītu imigrācijas likumu grozīšanu. Starpvaldību bēgļu komiteja par latviešu padomnieku izceļošanas lietās akceptējusi A. Reinu. Sadarbība ar šo komiteju veidojas labi. Bavārijas kultūras ministrijā ierosināts jautājums par latviešu ģimnaziju atzīšanu. Turpinās darba vienību organizēšana.

Par iesaistīšanos darbā Anglijā referēja prof. A. Švābe, uzsvērdams, ka akcija reālizēta pēc lielām pūlēm un ir ierobežota. Tā aptveŗ tikai 100.000 DP no britu joslas, kaut gan angļu tekstilrūpniecībai vien trūkst 100.000 strādnieku. Liekas, ka pēc pieredzes, kādu angļi gūs pēc pirmo DP kontigentu ierašanās Anglijā, var notikt plāna paplašināšana, varbūt vervēšanu darbam attiecinot arī uz amerikāņu joslu. Akcijas iemesli ir saimnieciskas un fiskālas dabas, lai atslogotu angļu nodokļu maksātājus DP apgādē Vācijā. Arī mūsu pašu stāja prasa, lai mēs varētu strādāt un paši sevi uzturēt. Akcija pirmā kārtā aptvers vīriešus un vieniniekus. Anglijā mēs gan kļūsim par melnstrādniekiem, bet nebūsim vairs tas skrandu proletāriāts, kas Vācijā. Tur mēs būsim paēdis un apģērbies proletāritās, pielīdzināts angļu strādniekiem. Tā ir noteikta reālitāte, kas izbeigs atkarību no starptautiskajām palīdzības organizācijām un šim stāvoklim raksturīgām nejaušībām, bet pakļaus mūs britu strādnieku valdības gādībai un aizsardzībai.

Akcija ierobežota ne tikai kvalitātīvi, bet satur arī citus nosacījumus. Ierobežots pagaidām vecums un noteikta šaura ģimenes definīcija. Tanī ietilpināti tikai laulātie un bērni līdz 15 gadiem. Attiecīgās iestādēs pārrunāts arī jautājums, kas būs ar darba nespējīgiem. Paskaidrots, ka jautājums atrodas skaidrošanas stadijā un var cerēt, ka to izlems mums labvēlīgi. Tāpat paskaidrots, ka darbā varēs saistīties bij. kaŗavīri, ja tiem ir DP status. Katru mēnesi paredzēts pārvest uz Angliju 15.000 baltiešu (12.000 no Vācijas angļu joslas un 3.000 no Austrijas). Pārvešana jau sākusies. Līdzņemamo mantu apmēri ierobežoti apm. uz 70—80 kg. Piederīgiem, kas brauks vēlāk, šai ziņā iespējami atvieglojumi. Naudā līdz var ņemt RM. 40.—, bet tās apmainīšana nav garantēta. Tāpēc LCK projekts ir lieko naudu aizbraucot nodot to tautiešu aprūpei, kas vēl paliks Vācijā un no kuŗiem lielākā daļa būs darba nespējīgo un ģimeņu ar bērniem.

Debatēs par šo jautājumu noskaidrojās, ka dažās nometnēs reģistrēti arī darba spējīgie, kas vecāki par noteikto 50 g. robežu, no kā varētu secināt, ka darbā uz Angliju varēs doties arī vecāki ļaudis, ja tos atzīs par darba spējīgiem. Ir izredzes, ka varēs paplašināt arī ģimenes jēdzienu, ieskaitot tajā arī bērnus vecākus par 18 gadiem un reģistrēto vecākus. Varbūt būs iespējama kopīga izbraukšana zināmām kollektīvām vienībām, kas saistīsies vienā darba vietā, piem., darba arteļiem.

Pēc pārrunām LCP pieņēma šādu atzinumu par iesaistīšanos darbā Anglijā: „1) LCP ieteic tautiešiem Anglijas darba piedāvājumu pieņemt; 2) atzīst, ka ģimenēm ar mazgadīgiem bērniem būtu jāpaliek kopā ģimenes vienības stiprumа saglabāšanai un iespējami normālai jaunatnes audzināšanai; 3) lūgt Baltijas komitejas latviešu pārstāvjus rūpēties par a) darba spējīgo vecuma skalas palielināšanu uz augšu, b) radniecības jēdziena paplašināšanu un c) visas tautas kopības pārcelšanu, ieskaitot ģimenes ar bērniem, darba nespējīgos un slimos, d) latviešu kultūras iestāžu, darbinieku un vērtību pārcelšanu".

(Beigas 2. lpp.)

IRO un amerikāņu armija sadala pienākumus DP aprūpē

VASARĀ GAIDĀMS ŽIDU GĀJIENS UZ PALESTĪNU

UNRRAs direktors Vācijas amerikāņu joslā Edvards pagājušā nedēļā preses konferencē paskaidroja, ka pēc jaunā repatriācijas plāna un pārtikas prēmiju izsludināšanas jau esot pieteikušies tuvu pie 50.000 DP, kas vēloties atgriezties dzimtenē, galvenokārt poļi un dienvidslavi. Ja IRO neradīšoties iespēja pārņemt UNRRAs darbu, izteicās Edvards, radīšoties milzu problēmas. DP līdz šim no vāçu ražojumiem izsniegts tikai pārtikas devas pamatsastāvs. Kādā mērā DP pēc UNRRAs pilnīgas likvidēšanās būs jāapgādā no vācu saimniecības avotiem, vēl neesot nosakāms. Edvards vēl ziņoja, ka no 750.000 Vācijā dzīvojošiem DP amerikāņu joslā atrodoties ap 500.000. Līdzīgi izteicies arī UNRRAs ģenerāldirektors ģenerālis Rukss, kas patlaban kopā ar UNRRAs direktoru Eiropā — sēru Hamfreju Gēlu apceļo Eiropas valstis, kas saņēmušas UNRRAs palīdzību. Ja IRO neuzsākšot darbu jau pirms 30. jūnija, bez dzimtenes palikušie nonākšot ļoti grūtā stāvoklī. Pēc Austrijas un Čechoslovakijas apmeklējuma Rukss ieradies Varšavā.

Par DP amerikāņu joslas aprūpes nodošanu IRO rokās pēc 1. jūlija Frankfurtē sākušās pārrunas starp IRO sagatavošanas komisijas pārstāvjiem un amerikāņu galvenā štāba virsniekiem. Apspriedei jāizstrādā DP aprūpes pienākumu sadalījums starp IRO un amerikāņu armiju. DP jautājumam veltītā ievadrakstā „New York Times" norāda, ka no visiem jautājumiem DP problēma esot vissteidzamākā, jo bezpalīdzīgie DP nevarot nekā cita kā vienīgi, baiļu nomākti, gaidīt, ko lielvalstu valdības par viņiem nolems.

Židu nacionālās atbrīvošanas komitejas ģenerālsekretārs Merlins Parizē izteicies, ka šovasar esot gaidāma židu masveida izceļošana no DP nometnēm Vācijā. Desmitiem tūkstošiem židu došoties ceļā uz Palestīnu, neievērojot vīzas un citus ierobežojumus.

DENA, NYHT, BBC

Maskavas atbalsis amerikāņu, angļu un franču presē

Maskavas konference beigusies. Ārlietu ministri nav varējuši vienoties par četru valstu paktu Vācijas atbruņošanai un par Austrijas miera līgumu arī pēdējā sēdē. Tie vienojušies tikai, ka nākošo konferenci rīkos Londonā novembrī, iecēla komisiju, kas starplaikā turpinās apspriest Vācijas un Austrijas jautājumus, kā arī uzdeva Sabiedroto kontrolpadomei no 1. jūnija sākt reālizēt okupācijas spēku samazināšanu Vācijā. Rietumvalstu ministri atstāja Maskavu piektdienas rītā.

„New York Herald Tribune" raksta, ka pēdējās cerības uz vienošanos izgaisušas, kad Molotovs pēdējā konferences dienā atkal sācis atkārtot vecos iebildumus pret četru valstu paktu. Bevins, kas šo pēdējo sēdi vadījis, pēc Molotova runas jautājis: „Vai būtu kādi komentāri?" Maršals atbildējis: „Komentāru nav." Tad Molotovs atkārtojis vecos iebildumus pret rietumu uzskatiem par Vācijas īpašumu definīciju Austrijā. Kad Molotovs beidzis, Bevins jautājis: „Vai būtu kādi komentāri?" Maršals atbildējis: „Komentāru nav."

Vakarā visi ārlietu ministri, katrs ar deviņiem vistuvākiem līdzstrādniekiem, bijuši aicināti uz Staļina rīkotu dineju Kremlī.

Maršals pēcpusdienā pēc pēdējās sēdes vēl Maskavā sarīkojis preses konferenci, kuŗā paziņojis, ka tuvākās dienās ziņos amerikāņu tautai par konferenci radio runā. Žurnālistiem viņš pateicis, ka esot vilies par neizdošanos panākt vienošanos Austrijas un četru valstu pakta jautājumā. Jau pirms izbraukšanas uz Maskavu viņš esot paredzējis, ka nevarēs vienoties Vācijas jautājumā. Viņš divos pirmajos jautājumos esot darījis visu, ko varējis, bet neesot varējis parakstīt līgumus ar padomju noteikumiem. Pat ja viņš būtu tam piekritis, esot skaidrs, ka šādus līgumus nebūtu atzinis ASV kongress. Molotova cena par vienošanos bijusi pārāk augsta. Noslēgumā Maršals tomēr izteicis cerības, ka Austrijas jautājumā vienošanos vēl panāks. Uz jautājumu, vai viņš piekrīt ASV preses paustam uzskatam, ka Vācijas jautājumā vispār nevarēs ar krieviem vienoties, Maršals atbildējis, ka paies vēl vismaz daži mēneši, iekāms Maskavas konferences nozīmi vispār varēs novērtēt visā pilnībā.

Arī amerikāņu un franču prese pēc konferences uzsveŗ, ka vēl ir pārāk agri galīgā veidā spriest par tās izdošanos vai neizdošanos. Šādiem vērtējumiem esot nepieciešama distance. Visumā tomēr rietumu preses balsis diezgan rūgtas.

„New York Herald Tribune" raksta, ka, Maskavas konferencei nobeidzoties, varbūt beigšoties arī ēra, ko kādreiz nosauks par „pēckaŗa ēru". Šī ēra pierādījusi, ka nodoms pārvaldīt pasauli un nodrošināt mieru ar lielvalstu sadarbību nav izdevies. Varbūt, ka neizdošanās sākusies jau Potsdamā 1945. gadā. Visās iepriekšējās konferencēs Atlantijas okeanā, Teheranā, Jaltā un Sanfranciskā valstsvīri ticējuši, ka pasauli varēs pārvaldīt lielvalstis un UN. Jau Potsdamā parādījušās lielās domstarpības Vācijas jautājumā, un šī konference beigusies ar kompromisiem, , kas nav apmierinājuši nevienu. Maskavas konference rādot, ka tagad labākā gadījumā atliek cerēt uz kompromisiem, uz pretēju spēku izbalansēšanu, bet ne uz saskaņotu vienotību. Lielo valstu autoritāte vājināta, un praktiski palikusi tikai iespēja atteikties no teorētiski vēlamā par labu reālitātei.

„Richmond Times - Dispatch" raksta, ka inteliģents cilvēks var iemācīties angļu, franču un krievu valodu, bet nevar iemācīties „padomju" valodu, ja viņš nav padomju māceklis, un tāpat nevar saprast rietumu demokratiju valodu, ja pats nav rietumu demokrats. Kad Bevins konferencē runājis par to, ka okupētajai territorijai vajadzīga divu un nevis vienas partijas sistēma, Molotovs atbildējis, ka labprāt runātu par šo jautājumu ar Bevina kungu, bet tikai piemērotā laikā un vietā. Šis jautājums neesot konferences darba kārtībā. Tā esot bijusi Molotova kļūda. Lai gan demokratijas un totālitārisma problēma neesot ierakstīta konferences darba kārtībā, tā patiesībā esot bijusi pati galvenā problēma, kas praktiski skārusi katru konferences darba kārtības punktu. Tāpēc arī neesot brīnums, ka daži konferences dalībnieki tās panākumus novērtējuši par „drusku mazāk nekā nulle."

DENA ziņo, ka Londonas vērotāji pēc Maskavas konferences beigām uzskata ilgstošu Eiropas sadalīšanu par nenovēršamu. Neesot šaubu par to, ka Maskavas konference bijusi vislielākā vilšanās kopš 1945. g., kad sākušās pirmās ārlietu ministru apspriedes. Tai pašā laikā nopietnas grūtības radījušas arī sarunas par angļu un padomju pakta pārveidošanu. Vācijas jautājuma atlikšana uz sešiem mēnešiem padarīšot vienošanos vēl grūtāku. Jau tagad esot skaidrs, ka angļiem un amerikāņiem būs savas joslas jāapvieno vēl ciešāk, kamēr padomju joslu acīm redzot uzsūkšot Austrumeiropas saimnieciskā sistēma. Maz izredžu esot arī uz to, ka panākumus varētu gūt Austrijas jautājuma tālākai apspriešanai ieceltā komisija, ja viena vai otra puse labprātīgi neatteiksies no savām prasībām.

Konservātīvais laikraksts „Daily Telegraph" raksta, ka Molotovs varbūt bloķējis konferenci cerībā, ka amerikāņi kļūs nepacietīgi un atteiksies no interesēšanās par Eiropas lietām. Bet tomēr arī amerikāņiem tagad, tāpat kā angļiem jau agrāk, bijis jāatzīst, ka viņu robeža atrodas pie Reinas un Donavas, neatkarīgi no tā, vai tas viņiem patīk vai nē.

Arī neatkarīgais „Time and Tide" izsaka domu, ka padomju valstsvīri acīm redzot nav gribējuši panākt vienošanos Vācijas un Austrijas jautājumos. Domājams, ka tie rēķinājušies ar krizi Amerikā. Bet tādā gadījumā tie pielaižot to pašu kļūdu, ko jau pielaidis Hitlers, viņi pārvērtējot demokratijas politisko un saimniecisko vājumu un pašu totālitārās sistēmas saimnieciskās un politiskās grūtības tai pašā laikā novērtē pārāk zemu.

„Times" raksta, ka padomju ārpolitika sagādājusi pat Krievijas patiesākiem draugiem vilšanos un izbrīnu. Tā liecinot par padomju diplomātijas nespējīgumu. Ja rietumu valstis nevarot vienoties par Vācijas pārvaldīšanu kopā ar Krieviju, tad tām tas būs jādara bez Krievijas. Krievi atkal būs aizdomīgi, ka organizēšanās vērsta pret viņiem. Tam tā nevajadzētu būt, bet stāvoklis, kas tagad radies, ir tik pilns bīstamu iespējamību, ka tikai vislielākās pūles var novērst lūzumu un pavērt jaunas iespējas īstai sadarbībai.

Franču prese visumā deklarē, ka Maskavas konference bijusi pilnīga neizdošanās. Konservātīvais „Figaro" raksta, ka pēdējā sēde bijusi „drūma melancholija". Arī formālā laipnība, kas izrādīta Staļina dinejā, neesot uzlabojusi nākotnes izredzes.

Atzīmējams vēl amerikāņu laikraksta „Louisville Courier-Journal" ievadraksts, kas gan neskaŗ tieši Maskavas konferenci, bet attiecības ar Padomju Savienību vispār. Kopš Sanfranciskas konferences, kad izveidoja UN chartu, amerikāņu tautas ieskati esot ļoti mainījušies. Toreiz amerikāņi nekādā gadījumā nebūtu atzinuši UN satversmi bez veto tiesībām. Divos gados tagad krievi 11 reizes izmantojuši veto. Rezultātā amerikāņu senātors Bairds jau pieprasījis norēķināšanos ar krieviem veto tiesībās. Viņš pieprasījis, ka jāpanāk tas, lai krievi vai nu atsakās no veto, vai arī atstāj Apvienotās Nācijas. Daudzi amerikāņi jau esot sākuši domāt par to, vai UN vispār spējīga darboties, kamēr veto vēl pastāv. Bet, saka laikraksts, jautājums tomēr neesot tik vienkāršs. Ja Krievija aizietu no UN, aizietu arī tās vasaļvalstis, tālāk būtu daudz valstu, kas vilcinātos pievienoties organizācijai, kas atklāti pretkomūnistiska. Francija, Ķīna un Skandinavijas valstis nevarētu atļauties sabiedroties ar šādu bloku, pat Lielbritanija atrastos smagas dilemmas priekšā. Pasaule sašķeltos divās nometnēs ar daudzām valstīm starp tām. Esot gan viegli pateikt, ka faktiski tāds stāvoklis pastāv jau šodien. UN tomēr joprojām radot vienotības sajūtu un joprojām ir mašinērija starptautiskai sadarbībai. Vai būtu pareizi vienkārši uzspridzināt to un atgriezties pie kailas varas un kaŗa sistēmas? Laiks esot demokratiju sabiedrotais. Paliekot pie UN polītikas, esot iemesls ticēt, ka komūnisma idejas ekspansijas spēks ar laiku mazinājas. Un no šī sabiedrotā nevajadzētu atteikties.

DENA. NYHT

UN sāk apspriest Palestīnas problēmu

APVIENOJUŠĀS ŽIDU TERRORISTU ORGANIZĀCIJAS

Vakar Ņujorkā sākās UN ārkārtējā kopsapulce Palestīnas jautājuma apspriešanai. Pēc visām līdzšinējām neveiksmēm panākt kādu visām pusēm pieņemamu atrisinājumu Palestīnā, to tagad gaida no UN. Židu un arabu nostāja tomēr tik diametrāli pretēja un stingra, ka grūti iedomāties, kāds šis atrisinājums varētu būt.

Vairākas arabu līgas valstis — Arabija, Eģipte, Sīrija, Iraka un Libanona iesniegušas UN ģenerālsekretāram Lī paziņojumu, kuŗā prasa paplašināt sesijas darba kārtību, pārrunājot arabu ierosinājumu par tūlītēju angļu mandāta likvidēšanu Palestīnā. Amerikāņi un angļi bija sagatavojušies aizstāvēt sākotnējo darba kārtību, kuŗā paredzēts vienīgi dibināt izmeklēšanas komisiju galīgā lēmuma sagatavošanai UN kārtējā sesijā septembrī. Vispirms pašreizējai sesijai jāapspriež jautājums, kādas valstis pielaist šinī komisijā un vai tajā pieaicināmi arī kādi židu pārstāvji. Lūgumus iesniegusi „Jewish Agency" un Vispasaules židu padome. „Jewish Agency" prasību atbalsta arī ASV židu padome. Vispasaules židu padome arī iesniegusi UN prasību dibināt Palestīnā židu valsti un radīt īpašu IRO nodaļu židu lietām. „Jewish Agency" pārstāvis jau agrāk paskaidrojis, ka viņa organizācija prasīs lemt par to ierobežojumu atcelšanu, kas līdz šim aizkavē bez dzimtenes palikušo židu nokļūšanu viņu likumīgajās mājās.

UP ziņo, ka UN ģenerālsekretārs Lī pirms sapulces sākšanās saņēmis konfidencionālu Lielbritanijas iesniegumu Palestīnas lietā.

Palestīnā pa to laiku turpinās židu terrora vilnis ar uzbrukumiem angļu automobiļiem, kaŗavīru mītnēm un ierīcēm. AFP ziņo, ka apvienojušās abas židu terroristu organizācijas — „Irgun Zvai Leumi" un „Zvaigznes grupa".

NYHT, DENA, BBC

Degols ieteic radīt franču-angļu bloku

„New York Herald Tribune" ziņo, ka pēc Degola līdzstrādnieku izteicieniem viņa nodibinātajā jaunajā partijā 9 dienu laikā iestājušies jau ap 500.000 biedru. Līdz šim spēcīgākai politiskai partijai — komūnistiem esot arī tikai ap 900.000 biedru, kādēļ esot paredzams, ka Degola „Franču tautas ūnija" tuvākajās nedēļās biedru skaita ziņā pārspēšot šo savu pretinieku galējā kreisā spārnā. Pagājušā rudens vēlēšanās komūnisti dabūja vairāk par 5 miljoni balsu, kaut partijas biedru skaits kopš 1946. g., kad tas sasniedza 1 miljonu, samazinājies. Pasludinot jaunās kustības dibināšanu un sevi par tās vadītāju, Degols 14. aprīlī paskaidroja, ka tā neesot politiska partija, bet drīzāk pulcēšanās centrs visu partiju piekritējiem, kuri, tāpat kā viņš pats, atzīst, ka revidējama Francijas konstitūcija.

Uz jautājumu, vai viņš kaŗu ASV un PSRS starpā uzskatot par neizbēgamu, Degols atbildēja, ka vēl esot laiks to aizkavēt. Eiropas miera saglabāšanai viņš ieteicot dibināt franču - angļu bloku, kuŗam varētu pievienoties arī Vācija, Beļģija, Holande, Italija, Austrija, varbūt arī Čechoslovakija, bet ne Spānija. Šāds bloks būtu ietekmīgs pretsvars Padomju Savienībai. NYHT, DENA

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 31 (38) 1947. g. 29. aprīlī

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

LATVIEŠU STĀJA SVEŠUMĀ

LCP sesijā Mērbekā 21. aprīlī apstiprināja šādu LCK izstrādātu latviešu stājas konturējumu svešniecībā:

Šim manas ticības apliecinājumam ir brīvas gribas izpaudums ar zvēresta spēku, — zvēresta, kas rakstīts manā sirdī un tāpēc neizskan tikai vārdos, bet izpaužas arī darbos, nosakot manu stāju visās svešniecības gaitās.

Dieva un Laimas svētīto, balto un nebalto dienu caurausto Latvijas pagātni cienīdams, es nešaubīgi ticu Latvijas nākotnei, kas izaugs no mums, kā mēs esam izauguši no savu tēvu un māmuļu darba, dziesmām, ciņām un ciešanām.

Senču asinis un garu sevī nesdams, es ticu, ka latviešu tautas dzīvais spēks, kamēr tas verd no mūsu tēvu zemes avotiem, ir neizsīkstošs un neiznīcināms; tas ir mūžīgs tāpat kā latvju radošais ģenijs, kas cēlies mūsu tautu gadu tūkstošu gājumā un cels to joprojām par godu pasaules radītājam un par svētību cilvēcei.

No latviešu zemes cēlies un izaudzis un nesaraujamām saitēm ar Māti Latviju siets, es ticu, ka nekur citur manas gaitas nebūs tik raženas, mans darbs tik svētīts, nedz maize tik sātīga, kā manā tēvu zemē, jo tikai tur — brīvā latviešu tautā un neatkarīgā Latvijas valstī — es apzinos savas dzīves piepildījumu, labklājību un laimi.

Tādēļ dabisko cilvēku tiesību vārdā mans pirmais pienākums svešumā ir cīnīties par latviešu tautas brīvību un Latvijas nākotni kur un kā vien spēju, apzinoties savu atbildību neskaitāmu aizgājušo un nākošo paaudžu priekšā. Šo pienākumu esmu uzņēmies bez ienaida un baiļēm, jo taisnība ir mans ierocis, ticība — manas bruņas, un spēku šai nevienādajai cīņai man dod savas tautas un tēvuzemes mīlestība. Tas ir tas allaž pilnais trauks, ko neviens nespēj mums atraut no lūpām. Tāpēc — es neesmu bēglis, bet gan nepārvaramas varas priekšā uz laiku atkāpies cīnītājs, un mana atrašanās svešumā jau pati par sevi ir vēsturiska sūtība, no kuras es nevaru un negribu atteikties. Tiesa, — mūsu skaits ir mazs, bet mūsu lieta ir liela, jo to vada Dievs un kristīgās pasaules sirdsapziņa, un es nešaubos ne mirkli, ka atgriezīšos savā tēvuzemē, godam veicis man uzlikto misiju.

Šim pienākumam līdz galam uzticīgs varēšu būt vienīgi tad, ja mana pārliecība un rīcība allaž saskanēs ar latviešu dzīves ziņā dibinātiem pamatlikumiem:

Es nāku no sava pirmavota un nekur un nekad nedrīkstu aizmirst, ka esmu latvietis — savu senču gara glabātājs, savas valodas kopējs un tautas goda sargātājs, apzinoties, ka mans negods būtu traips visai manai tautai. Tāpēc es domāšu un darīšu vienmēr tā, kā tas klājas latvietim svešumā, lai paceltu galvu varētu stāties Mātes — Latvijas priekšā, kad Lielajā Jundā Viņa mani aicinās pie sevis dzīvu vai mirušu.

Kā apzinīgs augstas kultūras tautas loceklis, es cienu un atzīstu citu civilizēto tautu likumus un parašas, cik tālu tie neaizkar latviešu godu un nelerobežo vispār atzītās cilvēka tiesības. Taču man augstākā pavēlniece ir Māte — Latvija. Līdz Latvijas suverēnitātes atgūšanai lai manu cieņu un paklausību bauda ikviena cita latviešu autoritāte, kas savu stāvokli ieguvusi pašas spēkiem vai Dieva dotām gara dāvanām, vai arī kam šāds stāvoklis piešķirts ģimenē, skolā vai sabiedrībā, un beidzot — tie, kas saņēmuši īpašu pilnvarojumu demokrātisku vēlēšanu ceļā un to izlieto mūsu tautas un valsts nākotnes labā. Šai latviskajā stājā iekļaujoties, mums nebūs grūti ne vadīt, nedz paklausīt.

Es cienu citas tautas, bet mīlēt varu vienīgi savējo, kā bērns var no sirds mīlēt tikai savu īsto māti, man tā arī ir labākā starp citām: viņas sirmo galvu apskaidro gara bagātība, prāta gaišums un dzīves gudrība; mūsu tautas mazumu atsver tās krietnums, un savā šķietamajā vājumā tā glabā apbrīnojamu spēku. Ikviena cita tauta, lai cik diža, bagāta un vēliga mums būtu, latvietim vienmēr paliks tikai pamāte.

Trimdā manas gara acis kļuvušas gaišākas, un es redzu, ka pasaulē nav jaukākas vietas par manu tēvzemi: tur drūmais tīrelis ar kaujas postažu man mīļāks un dārgāks par svešzemju dabas krāšņumu; tur laukakmens man stāsta daudz vairāk par kalnu svešatnē, jo viņa valodu nekad es nesapratīšu tik dziļi kā Staburaga stāstus. Lai tādēļ, priecādamies par svešu zemju īpatnējo skaistumu, es neaizmirstu savas Dievzemītes jaukumu, kas mani pavada ne vien nomodā, bet arī sapņos.

Lai pēc ilgās ciešanu nedēļas, sagaidījis Latvijas augšāmcelšanās dienu, es varētu atgriezties tēvuzemē kā svešu putekļu un maldu neskarts svētceļnieks, man jāsaglabā latviskā gara skaidrība, ziedošanās tikums un morālais spēks — ne vien sev pašam, bet arī tiem, kas uzticēti manā ziņā. Arī svešniecībā es nedrīkstu apslāpēt savu asiņu balsi, kas mudina mani uzturēt un vairot tautas dzīvo spēku. Bet arī še man jānoraida viss svešais, liekais un kaitīgais. Pat ja no citiem atšķirtu mani, svešatnē vilinātu kārdinājumi aizmirst savu tautu un zemi, man jābūt gana stipram pretoties tiem un izlietot katru iespēju būt kopā ar savējiem, kur stiprākais var atbalstīt vājāko. Un pāri visām robežām allaž sasaukties, paturot vērā mūžīgo gudrību, ka viss atgriežas uz savu pirmavotu.

Tā arī es gribu būt skaidra lāse šai mūžības tecējumā. Lai Dievs un Laima palīdz!

Latviešu Centrālā Komiteja

MŪSU STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS

Par vispārīgo stāvokli DP aprūpē LCK priekšsēdis prof. A. Švābe izteicās:

Mūsu patiesie draugi, lielās anglosakšu demokratijas, joprojām sarga un apgādā mūs. Šos brīvprātīgi uzņemtos pienākumus tās turpinās arī pēc UNRRAs likvidācijas, neatkarīgi no tā, cik iedarbīga būs IRO dalībnieku starptautiskā palīdzība un aizsardzība. Mums ir aizstāvji un labvēļi ASV un Anglijas valdībā, parlamentā, baznīcā un sabiedrībā. Lielu morālu atbalstu baltiešiem sniedzis un sniedz arī Vatikāns.

Sakarā ar Maskavas konferenci, Baltijas valstu sūtņi vairākos iesniegumos pieteikuši savas tiesības runāt līdz jautājumos, kas skar šo zemju starptautisko stāvokli. Valsts prezidents Trumens no jauna deklarējis, ka ASV nav atteikušās no Atlantijas chartas principiem, kas iedzīvināmi attiecībā kā pret lielām, tā mazām tautām. Anglijas parlamentā vairāki izcili valstsvīri atkal atgādinājuši valdībai, ka viņas pienākums rūpēties par Baltijas valstu brīvību. Bez tam sakarā ar Lielbritanijas un Padomju Savienības sarunām par viņu savienības līguma papildināšanu, grupa angļu parlamentāriešu un sabiedrisku darbinieku atklātā vēstulē š. g. aprīlī griezās caur iespaidīgā „Times" slejām ar brīdinājumu galīgi nesagandēt starptautisko morāli, kas notiktu, ja de jure atzītu Baltijas valstu aneksiju. Garāku memorandu Baltijas jautājumā prezidentam Trumenam un ārlietu ministram 18. martā iesniedza Skotijas līga Eiropas brīvībai, kur darbojas vīri, kas labi pazīst apstākļus Austrumeiropā.

Šie nedaudzie fakti liecina, ka Visaugstākais ir uzklausījis mūsu nemitīgās klusās lūgšanas „Kungs, nelauj mūsu laivai grimt". Mūsu Spārnotā Armada nav ne nogrimusi, ne sakauta. Tāpēc nekas nedrīkst satricināt mūsu līdzšinējo garīgo stāju un mazināt mūsu ticības spēku.

Kādai devīzei sekosim

Ja atsevišķos tautiešos vai nelielās grupās šad tad izpaužas morāliska paguruma zīmes un daži laikraksti pat ievieto nepārbaudītas ziņas, kas dezorganizē mūsu tautas kopību, mudinot pa galvu, pa kaklu bēgt no Eiropas, it kā tā jau degtu zilām mēlēm, tad LCK uzdevumā man jābrīdina katrs pānikas cēlējs, vienalga, kāds ir viņa amats. Tiesa, atsevišķam tautietim uzlikto ciešanu un pārbaudījumu krusts dažreiz iet pāri viņa spēkiem. Pārējo pienākums palīdzēt vājākiem likteņa biedriem, turoties nevis pie mūsu nebrīvības gadu simteņu netikuma „Ne mana cūka, ne mana druva", bet vadoties no neatkarības laikmeta devīzes „Kaimiņš palīdz kaimiņam", kas latviešu tautai deva izcilus sasniegumus saimnieciskās, sociālās un garīgās kultūras laukā.

LCK sistēmatiski informē mūsu sūtņus par bēgļu vajadzībām. Tā, piem., sūtnim Dr. Bīlmanim nosūtīts divas iespiedloksnes plašs pārskats par latviešu bēgļu stāvokli Vācijā. Saņemta atbilde, ka tas tiek tulkots angliski un pavairots izdalīšanai ASV likumdevējiem, ārlietu ministrijai un presei. Arī sūtnis Zariņš ar īsti latvisku sirdsdedzi kārto ne vien mūsu lielās, bet arī mazās lietas Londonā. Beidzot, LCK un BCP latviešu pārstāvjiem ir izdevies nodibināt personiskus sakarus ar vairākiem Anglijas parlamenta locekļiem, sīki informējot viņus par baltiešu nostāju, vajadzībām un cerībām. Šie parlamentārieši jau vairākkārt norādījuši valdībai uzlabot bēgļu materiālo un tiesisko stāvokli. Šie akcijas panākumi visā pilnībā kļūs manāmi tikai pēc zināma laika.

Apzinoties, ka visām trim Baltijas tautām jābūt vienotām ne vien vārdos, bet arī darbos, LCK uzsāka ciešāku sadarbību ar amerikāņu joslas igauņu un lietuviešu centrālām organizācijām ar gala mērķi panākt arī tur tikpat saskaņotu rīcību, kāda jau pastāv starp baltiešu pārstāvībām britu joslā.

Lai arī mūsu augstsirdīgie draugi, sargādami un apgādādami mūs, pirmām kārtām vadās no savas politiskās pārliecības un humānitārām jūtām, nedrīkstam aizmirst, ka šī gādība nevar turpināties bezgalīgi. Tā būtu mūsu tautas necienīga nostāja, ja darba spējīgie pilsoņi trimdā pretendētu kļūt par mūža pensionāriem un sociālu nastu citām nācijām.

Pārbaudes nometnēs

Vispār zināms, ka t. s. skrīninga akcija britu joslā notiek daudz humānāk nekā amerikāņu joslā. Līdz šim sijāšanas rezultātā 0,5% britu joslas latviešu zaudējuši DP tiesības. Procents nedaudz pieaugs, jo daļa lietu vēl atrodas otrā instancē. Izskrīnēti galvenokārt 1939. un 1941. g. izbraucēji. Tā kā IRO aprūpēs kā DP, tā politiskos bēgļus, tad, jādomā, daļai izskrīnēto būs tiesības uz IRO palīdzību. DP tiesības zaudējušie pagaidām nevar pieteikties darbiem uz Angliju.

Amerikāņu joslā izskrīnēto skaits ir ļoti liels (caurmērā līdz 10%), pie kam šai ziņā sevišķu aktivitāti izrādīja UNRRA, rīkodama neatkarīgi no armijas iestāžu pārbaudēm savus skrīningus. Janvāra beigās lielākas baltiešu nometnes ar kollektīviem soļiem sekmīgi šādai rīcībai protestēja. Arī Baltijas diplomātiskie un konsulārie pārstāvji Savienotās Valstīs iesniedza šai lietā savus memorandus: Dr. A. Bīlmanis 20. janvārī ģen. Eizenhaueram, Igaunijas ģenerālkonsuls J. Kaive senātoram Vandenbergam.

Tā kā no DP nometnēm izraidīti vairāki tūkstoši tautiešu, tad LCK uzaicināja visas latviešu nometnes periodiski izdarīt šo personu reģistrāciju, lai apgabalu komitejas varētu savos un LCK budžetos paredzēt zināmas summas DP tiesību zaudējušo pabalstiem, tai pašā laikā dodot Latviešu Centrālai Kartotēkai norādījumu nodibināt šiem tautiešiem īpašu reģistri. LCK ārkārtējā sēdē Hanavā 14.—16. martam pieņemts lēmums par šo tautiešu organizēšanu, lai viņi varētu turpināt jaunatnes izglītību ja ne pēc latviešu bēgļu skolu programmas, tad vismaz svarīgākos priekšmetos — latviešu valodā, vēsturē un ģeografijā.

Bij. karavīru un bāreņu jautājums

Jau 1946. g. oktobrī ievadītās akcijas par Ēģiptē internēto bij. karavīru atbrīvošanu devušas panākumus. Tāpat 1946. g. tika uzsāktas sarunas par piederīgo apmaiņu starp Vāciju un Dāniju izvietotiem latviešu bēgļiem. Dānijas valdība nepiekrita šādai akcijai, kāpēc ar britu militārās misijas rīkojumu tika aicināti bij. baltiešu karavīri brīvprātīgi pieteikties izbraukšanai uz Vāciju. Daļa šo tautiešu jau pārvesta. Sakarā ar vācu kara gūstekņu atbrīvošanu Francijā, drīzumā arī tur sagaidāma apm. 40 bij. latviešu karavīru atlaišana. Pēc LCK ziņojuma sūtnis K. Zariņš bija lūdzis Britu SK piešķirt drēbes un apavus Hallendorfas nometnes bij. karavīriem. 13. februārī viņš saņēma atbildi, ka Britu SK nosūtījis 8 kastes ar vīriešu apģērba piederumiem no Kanādas SK ziedojumiem.

Pēc UNRRAs datiem, latviešu bāreņu joslā ir 265. Acīm redzot, domāti vienīgi abi latviešu bērnunami. Šlezvigas un Holšteinas bērnunama adopciju lietu kārtošanai nodibināta jaukta komisija ar baltiešu pārstāvjiem. No 120 bērniem 50 jau pieprasīti latviešu ģimenēs. Tā būs jau de facto adopcija. Pēc LCK ziņām, bez tam vēl nometnēs Vācijā un Austrijā ir 95 pilni bāreņi, 1003 karavīru un 720 sociāli apgādājamo ģimeņu bērni.

Dažas reliģiskas organizācijas bija izteikušas gatavību pārvest audzināšanā uz Kanādu un Paragvaju vairāk simtus latviešu bāreņu. Šos priekšlikumus LCK un BCP noraidīja jau pašā sākumā. Bet tā kā presē joprojām parādījās raksti par labu šiem priekšlikumiem, tad LCK 14./16. marta sēdē vēlreiz konstatēja, ka nav nākuši klāt jauni apstākļi, kas atļautu grozīt šinī jautājumā jau ieņemto nostāju. Tomēr Lejassaksijas latviešu pārstāvis R. Putnaērglis, nesazinoties ar BCP, bija paziņojis UNRRAi, ka viņš piekrīt Hanenklē bērnunama latviešu bāreņu nosūtīšanai uz Kanādu. Kad BCP latviešu pārstāvji to uzzināja, viņi paziņoja piekritīgai iestādei, ka šī rīcība ir nelikumīga. Līdz ar to tā vairs nav spēkā.

Repatriācija un izceļošana

Maskavas konferencē ierosināts jautājums par Vācijā izvietoto bēgļu repatriāciju. Tā tika gan atzīta par vēlamu, bet Anglijas un ASV ārlietu ministri no jauna paziņoja, ka viņi ir pret jebkuru repatriāciju spaidu kārtā. Starptautiskās organizācijas (piem., IRO) jau rēķinās ar faktu, ka baltiešu bēgļi kā kompakta masa pašreizējos apstākļos neatgriezīsies dzimtenē. Līdz š. g. 1. martam no visām 3 Vācijas rietumu joslām bija atgriezušies dzimtenē 6,1 miljoni DP, starp tiem 1379 latvieši, 479 igauņi un 246 lietuvieši; kopā 2104 Baltijas valstu pilsoņi. Izejot no UNRRĀ reģistrēto baltiešu kopskaita (176.800), tas ir tikai 1,2%. Patiesībā šis procents mazāks, jo baltiešu skaits Vācijā ir lielāks. Praktiski repatriācijas kustība šogad pilnīgi apstājusies, bet tas nenozīmē, ka šis process nevarētu atjaunoties.

Izceļošanas kustībā jāatšķir vairākas strāvas, kāpēc arī mūsu sūtņu un LCK nostāja šai jautājumā ir dažāda, atkarībā no emigrācijas mērķa un virziena. Nevar būt iebildumu pret izceļotājiem, kuŗu nolūks savienoties ar saviem ģimenes locekļiem vai tuviem radiem, kas bēgļiem var nodrošināt labākus dzīves un darba apstākļus nekā Vācijā. Šo personu skaits samērā ar bēgļu masu nav liels. No 1946. g. aprīļa līdz š. g. februāŗa vidum, pēc UNRRAs Parīzes mītnes datiem, bija pavisam izceļojuši 12.142 bēgļi, no tiem 9.200 uz ASV. Cik latviešu bija starp Amerikas braucējiem, man nav drošu ziņāms, bet, spriežot pēc avīžu ziņām, tikai daži desmiti.

Otra lielākā izceļotāju grupa devās uz Angliju, un tā sastāv gandrīz vienīgi no baltietēm, kas saistījās slimnīcu darbos. Līdz š. g. aprīlim bija izceļojušas uz Angliju 864 latvietes. Trešā lielākā izceļotāju grupa (768) braukusi uz Palestīnu, bet ceturtā uz Zviedriju (136). Apskatāmā posmā dabūjuši atļauju iecelot Zviedrijā ap 600 latviešu.

Turoties pie kritērijas, ka latviešiem, cik ilgi vien iespējams, jāpaliek eiropiešiem, LCK pēc sūtņu norādījumiem apsver visas darba iespējas Eiropā ārpus Vācijas. Sai garā ārkārtējā sēdē Hanavā tika pieņemti vairāki principiāli lēmumi. Sakarā ar Starpvaldības bēgļu komitejas un Kontrolkomisijas kopīgi izdarīto profesionālo reģistrāciju britu joslā, ko statistiski apstrādās kā materiālu plašākas izceļošanas vajadzībām, LCK uzdeva Latviešu Centrālai Kartotēkai pārkārtot savus datus pēc anglosakšu arodu kodiem.

Jūlijā paredzēts izdot 12—15 lokšņu lielu rakstu krājumu „Latviešu dzīves ziņas", kur par autoriem aicināti kādi 20 labākie lietpratēji Vācijā un Zviedrijā. Grāmata domāta galvenokārt jaunatnei un audzinātājiem.

Lai saglabātu nākotnei ne vien mūsu ciešanu laika dokumentāciju baraku pilsētu un drupu mītņu ainavās, bet arī sasniegumus fiziska un garīga darba sasniegumos, LCK nolēmusi uzņemt 400—500 m garu latviešu bēgļu dzīves filmu, lūdzot izdevumu segšani piedalīties tās nometnes, kur notiks filmēšana.

LCP ārkārtējās sesijas lēmumi un atzinumi

(Turpinājums no 1. lpp.)

Arī sūtnis K. Zariņš ieteic atstāt Vāciju un iesaistīties darbā Anglijā.

Par tautiešu garīgo aprūpi referēja K. Lobe un ierosināja pieņemt LCK izstrādātus postulātus, ko iespiest un izdalīt visiem tautiešiem. Priekšlikumu pieņēma. (Postulātu tekstu publicējam atsevišķi). Par sociālo aprūpi referēja LCK finanču nozares vadītāja vietnieks J. Niedra, uzsvērdams, ka, ģimeņu gādniekiem aizbraucot darbā uz Angliju, pabalstāmo un aprūpējamo skaits palielināsies un pieaugs arī izdevumi. Pieņēma šādu rezolūciju: „LCP uzdod pie nometnēm radīt likvidācijas komisijas, izstrādājot tām piemērotas instrukcijas. Uzdod LCK uzaicināt uz Angliju braucošos tautiešus pāri palikušo naudu iemaksāt šām likvidācijas komisijām nosūtīšanai LCK, sociālās aprūpes nodrošināšanai Vācijā palikošiem invalidiem, bāreņiem, slimajiem un kultūrālām vajadzībām."

Plašas pārrunas radīja darba jautājums, par ko referēja darba nozares vadītāji prf. R. Markuss un Dr. ing. E. Dravnieks, norādidami, ka svarīgi uzturēt darba disciplīnu darbā vietās un plānveidīgi vadīt darba apgādi. Amerikāņu joslā visplašāko ievērību guvusi iesaistīšanās darba vienībās. Britu joslā visās pārējās darba akcijas aizēno iespēja strādāt Anglijā. Debatēs izskanēja domas, ka vēl atlikušajā laikā, ko pavadīsim nometnēs, jaunatnei jāpasteidzas apgūt izglītību un nobeigt skolas, jānobeidz kursi kursantiem, bet visiem čakli jāmācās angļu valoda.

Tālāk sesija apsprieda pārstāvju izraudzīšanu Anglijas darba ministrijā, sakarā ar latviešu darba spēka iepūšanu Anglijā. Pārstāvjus pilnvaroja izraudzīt LCK, sākuma vajadzībām ieteicot šādus kandidātus: A. Trapānu, P. Balodi, N. Āboltiņu, J. Čermaku, R. Pavasaru, J. Lazduziedu un E. Grāveli.

Pārrunājot LCK organizācijas jautājumu, nolēma LCK mitekli noteikt amerikāņu joslā, bet prof. A. Švābi atstāt darboties arī BCP. BCP locekļa Trapāna atteikšanos nepieņēma un galīgo izlemšanu atlika uz nākošo sesiju. Šai sakarā vārdiskā balsošanā ar 30 „par" un 6 „atturas" balsīm, izteica prof. A. Švābem LCP uzticību turpmākam darbam LCK un BCP, jo jaunradušies apstākļi angļu joslā nopietni prasa šādu funkciju apvienošanu līdz laikam, kad būs iestājies citāds stāvoklis.

Pēc K. Lobes, V. Januma un R. Oša priekšlikuma nolēma lūgt LCK līdz nakošai sesijai izstrādāt noteikumus par to cilvēku izstumšanu no tautas kopības un nodošanu nicinājumam, kas denuncē citus un ārda tautas kopību. Nolēma lūgt LCK nākošajā sesijā nākt ar priekšlikumiem tautas kopības fonda radīšanas un centralizēšanas jautājumā. Ierosināja nodibināt pie LCK nozari bij. pretestības kustības dalībnieku apzināšanai. Nometņu komitejām un tautiešiem izceļošanas gadījumā tas un jaunā adrese jāpaziņo Centrālai kartotēkai Hanavā.

Pie budžeta pieņēma atzinumus par pārskata kārtību un uzdeva stingri raudzīties, lai laikā iekasētu nodevas un nodotu tās pēc piederības. Turpmāk autoru honorāri un algu nodoklis no mākslinieciem iekasējams tajā nometnē, kur priekšnesums notiek. Atzina par nelikumīgu Eslingenas kolonijas rīcību aizturēt apgabala un Centrālai komitejai pienācīgās iedzīvotāju iemaksātas summas. Uzdeva LCK revizijas nozarei revidēt LSK dienvidu direkcijas darbību.

E. Raisters

Kā aprūpēs palicējus

Mūsu tautiešu pārvietošanās no angļu joslas uz Angliju ievirzās straujā gaitā, kaut gan akciju, kā jau ziņots, pagaidām attiecina tikai uz vieniniekiem un tiem, kas ar mieru līdz turpmākam ģimenes piederīgos atstāt Vācijā. No Lībekas, Grēvenes un arī citām angļu joslas nometnēm jau izbraukuši vairāki transporti. Reģistrējot reflektantus Lībekas nometnēs, angļu ierēdņi paskaidrojuši arī par darba kārtību Anglijas lauksaimniecībā. Darba laiks esot normēts (48 stundas nedēļā), atalgojums ap 4 mārciņas nedēļā un par virsstundām papildu atlīdzība. Tie paši ierēdņi arī izteikušies, ka par ģimeņu pārvietošanu pēc pāris nedēļām sekošot īpaša instrukcija.

Neskaidrs pagaidām ir Vācijā atstāto ģimeņu un darba nespējīgo jautājums. Domā, ka nometnēs tos atbalstīs Britu Sarkanais Krusts. Palicējus paredzēts sapulcināt kopā un izveidot lielākas nometnes. Cik pagaidām zināms, viena tāda nometne būs Grosenbrodē, bet Reinas — Vestfales apgabalā Augustdorfā. Uz pēdējo šinīs dienās jau pārvietotas aizbraucēju ģimenes no Oberkaseles. Turpat gaida arī tautiešus no Grēvenes.

Nometņu dzīve

Baltiešu nometnē Eitinā sākusi darboties lauksaimniecības vidusskola. Pagaidām paredzētas divas pēdējās klases un tajās uzņems jauniešus, kas pabeiguši līdzīgas mācības iestādes 3. vai 4. klasi. Uzņemšanas lūgumi iesniedzami skolas direktoram — Baltic DP Camp, Eutin, Schlesvig - Holstein (24) — pievienojot apstiprinātus dokumentu norakstus par izglītību, uzrādot arī reflektanta adresi, attiecīgās UNRRAs vienības numuru un militārās pārvaldes nodaļu un tās numuru. Skolas nauda RM 100.— mācības gadā, pie kam puse iemaksājama mācības sākot. Telpas paredzētas Eitinas nometnē, turpat arī uzturs. Mācību sākums 1. maijā, mācību ilgums katrā klasē ne mazāks par 6 mēnešiem.

Jānis Sarma

VĪRA VALODA

(1. turpinājums)

Nē! Strādāšana tā nu gan nebija, kāpēc konsuls izraidīja Lizeloti. Tas vienkārši bija liels, nepatīkams apjukums, ko viņš gribēja apslēpt ar mākslotu stingrību. Lizelotei taču bija taisnība! Vai tad Bādendīku Ulrike neapprecēja Jēkabu Zušmani, kas pirms vairāk kā četrdesmit gadiem ienāca no Bērzones Rīgā kā Zušu Jēkabs? Bet — ak Dievs un tēvs! Kur nu tie gadi! Vai tad nebija iespējams, ka cilvēks šais četros gadu desmitos pilnīgi pārvērtās? Viss taču pārveidojās! Vai tad vairs šī pati Rīga ir tā, kas tā bija toreiz? Kur tad ir viņas mūri ar tukšajām un mitrajām vārtu ailēm, ko katru vakaru noslēdza ar smagajiem dzelzīm apkaltajiem ozoldēļu vārtiem? Kur ir kailie, vietām viršiem apaugušie smilšu kalni, kas dzeltēja toreiz tepat Elizabetes ielas apkaimē? Viss ir pārvērties! Kāpēc gan nevarēja pārvērsties arī linmatainais Bērzones zēns, kas, ieplētis acis un bailīgi apkārt skatīdamies, ienāca pilsētā pa Smilšu vārtiem? Protams, viņš ir pārvērties — pārvērties sirmajā konsulā Zušmanī, kas šīs pārvērtības dēļ ar neizsakāmu izturību un pacietību pārvarējis neskaitāmus šķēršļus un grūtības, līdz kļuvis par nelaika Bādendīka znotu un līdz ar to par redzamu personu pilsētas saimnieciskajā dzīvē. Varēja jau gan būt, ka par šo pārvērtību viņš varēja pateikties arī laipnajam liktenim. Jo, ko gan būtu līdzējis viss viņa darbs, ja vecais Bādendīks nebūtu ilgāku laku slimojis, kāpēc visi viņa uzņēmumi nokļuva katastrofas stāvoklī? Vecais, slimais vīrs nevarēja nekā cita darīt, kā atļaut, lai viņa Ulrike sniedz savu roku čaklajam un izveicīgajam prokuristam, kura rokās atradās visi firmas atklātie un slepenie darījumu pavedieni. Nu, sava daļa šai likteņa spēlē piederēja arī Ulrikei, kuras labākie gadi bija pagājuši neizmantoti un kas nu bija iecienījusi jauno tēva palīgu. Tā tad nu arī notika tas, ka Zušu Jēkabs pārvērtās Jēkabā Zušmanī, apprecēja Ulriki un drīzā laikā nostādīja drošā stāvoklī Bādendīka importa un eksporta firmas lietas. Vecais galu galā atstāja šo pasauli pavisam apmierināts, jo redzēja, ka atstājis tiklab savu firmu, kā arī meitu drošās rokās.

Konsuls pūta no, garkātes spēcīgus dūmu mutuļus. Nu — tas bija darbs! To viņš varēja gan tagad teikt, un cieņa, ko viņš ar to bija iemantojis Rīgas sabiedrībā, nebija vis laimes dāvana. Un vai nu tagad, kur Lizelote varēja sev par mūža biedri izvēlēties nevis kādu tirgotāju vai sīku literātu, bet gan kādu muižnieku, kuram vajadzēja glābt savu muižu no parādnieku draudiem, vai arī kādu augstāku valsts ierēdni — lai nu viņš to iemet rokās šim iedomīgajam dakterim Tiltam! Nē! Pārāk tālu viņš bija gājis savā tēva labvēlībā, padodamies aušīgajai meitenei un prasīdams tikai to, lai laulājas ar dakteri vācu draudzē. Ja viņa to tiešām negrib saprast — nu, tad viņai Tilts jāaizmirst!

Ienāca kalpotājs.

— Konsula kungam jāgērbjas goda mielastam! —

Pareizi! To viņš bija pavisam piemirsis. Rīgā taču patlaban notika pirmie latviešu dziesmu svētki. Konsuls gan tos neapmeklēja, jo, tāpat kā daudzi citi no viņa aprindām, iedomājās, ka tur norisināsies apmēram tādas pat lietas kā zāļu vakarā Daugavmalā. Turpretim svētku komitejas rīkotā goda mielastā viņam vajadzēja piedalīties vienkārši tāpēc, ka bija tur deleģēts kā Rīgas biržas kollēģijas pārstāvis.

Kad konsuls Zušmanis ienāca svētku vītnēm rotātā Latviešu biedrības nama zālē, tur bija jau diezgan daudz laužu. Daudzi jau sēdēja pie galdiem, bet citi sarunājās, stāvēdami lielākos un mazākos pūlīšos. Kā likās, visi kaut ko gaidīja. Kārtībnieks ar ozolzariem apvītu žetonu pie svārku atloka ierādīja konsulam Zušmanim vietu pie galda, kur jau sēdēja daži kungi. Viņš dzirdēja, ka daži itin droši sarunājās latviski un, kā rādījās, tad arī vispārēja sarunu valoda bija latviska. Konsulu tas drusku pārsteidza, jo Rīgā visur tur, kur pulcējās labi ģērbta sabiedrība, dzirdēja tikai vācu valodu.

Kamēr viņš vēl par šo lietu prātoja, pie zāles durvīm radās maza drūzmēšanās, tur kārtojās jauni cilvēki ar krāsainām lentām pār krūtīm. Priekšgalā nostājās vairāki bārdaini kungi. Tad no priekšnama atskanēja marša mūzika un zālē ātriem soļiem ienāca kādi spoži uniformēti kungi. Bārdainie tos pavadīja līdz kādam galdam, kur apsēdās kopā ar tiem.

Konsuls gandrīz negribēja ticēt savām acīm: viens no ienācējiem bija pats ģenerālgubernātors, otrs Vidzemes civīlais gubernātors, bet trešais bruņniecības maršals. Protams, ka nu viss konsula acīs guva pavisam citu nokrāsu, jo, kad jau te piedalījās tik augsti valsts ierēdņi, tad arī Zušmaņa kungam nebija ko kaunēties. Viņš apskatījās pa labi un pa kreisi, vērodams savus tuvākos kaimiņus. Pa labi viņam sēdēja pāris kungu, kas, zobgalīgi smīnēdami, sačukstējās savā starpā vācu valodā. Nezin' kāpēc tie konsulam lāga nepatika. Pa kreisi sēdēja jauns cilvēks zeltā brillēs un nelielu zoda bārdiņu, kas sarunājās ar otru drusku vecāku vīrieti bez bārdas un ūsām. Pirmais bija ģērbies gan vienkāršās, tomēr pēc pilsētas modes šūtās drēbēs, kurpretī otra pelēkie, līdz kaklam sapogātie svārki rādīja, ka tos neapšaubāmi pagatavojis lauku drēbnieks. Zušmanis uzrunāja brillēto, gan protams, vācu valodā, lai arī dzirdēja, ka tas runā ar savu biedru latviski. Jaunais cilvēks atbildēja ļoti laipni, pie tam tekošā un pareizā vācu valodā, kas konsulam ne ikreiz izdevās.

Jaunais cilvēks teica, ka esot lauku skolmeisters no Vecpiebalgas un saucoties par Kaudzīti, bet viņa biedrs esot tā vecākais brālis un arī skolmeisters.

Tātad laukos tagad bija arī latviešu skolmeisteri. Konsuls savā laikā Bērzonē bij mācījies ābeci un ielauzījies rakstos pie vācu kurpnieka, kas valas laikā staigāja no mājas uz māju, gan šūdams kurpes, gan arī mācīdams bērnus.

Ēzdami un dzerdami no bagāti klātā galda pilnības, kas ne ar ko neatšķirās no labāko Rīgas restorānu galdu klājuma, viņi turpināja sarunāties. Konsula uzmanību saistīja kāds galds, pie kura ritēja ļoti spraigas un, kā likās, asprātīgas valodas, jo no turienes atskanēja jautri smiekli.

— Kas ir tas kungs ar zelta brilli un kuplo uz abām pusēm atšķirto bārdu — taču laikam vācietis? — viņš jautāja.

— Nē, tas ir latvietis — Baltijas Vēstneša redaktors Bernhards Dīriķis. —

— Ak tā? Nu, bet viņa biedrs pa labi, kas izskatās tik nopietns? —

— Tas ir Krišjānis Valdemārs. —

— Tā, tā! — Par Valdemāru Zušmaņa kungs bija šo un to dzirdējis.

— Tātad tas ir tas vīrs, kuram policija aizliegusi dzīvot Baltijas guberņās? Cik atceros, tad viņš izdevis avīzi, kurā rakstīts pret valdību? —

— Ne pret valdību, bet tikai pret netaisnību, ko latvieši cieš no vācu lielkungiem.

Konsuls neizpratnē pagrozīja galvu — rakstījis pret lielkungiem, izraidīts no Baltijas guberņām un tomēr tagad sēž tik droši netālu no paša ģenerālgubernātora?! Kaut kas bija tai laikā noticis, kamēr konsuls bija nogrimis savos veikalos, kaut kas, ko viņš nespēja izskaidrot.

— Ar ko tad Valdemāra kungs nodarbojas tagad? — viņš jautāja tālāk.

— Viņš ir kārtotājs direktors Krievijas ķeizariskajā jūrniecības veicināšanas biedrībā, kuras prezidents ir paša ķeizara brālis.

— Hm, hm! — Bet kas ir tas ar to kuplo matu cekulu — lūk, pašlaik viņš paceļ glāzi?

— Tas — latviešu jaunais dzejnieks Auseklis, bet otrs ar bārdu, kas pašlaik pieskandina Ausekļa glāzei, ir otrs jauns dzejnieks Pumpurs.

(Turpinājums sekos)

Kas un kur?

Maijā viesosies Parīzē un pēc tam Anglijā 16 gadu vecais itaļu diriģents Pjerino Gamba, iepriekš diriģējot 10 koncertus Šveicē, kur par katru saņēma 300 angļu mārciņu. Pēc pirmā koncerta Lugano zēnu uz viesnīcu aiznesa uz pleciem policisti, lai pasargātu viņu no sajūsminātā pūļa. Pjerino apdāvināja ar 15 zelta pulksteņiem, gredzeniem, rokas sprādzēm, lieliem vairumiem šokolādes un puķu, kā arī elektrisku rotaļu vilcienu. Pjerino ir Romas operas vijolnieka dēls. Tagad tas esot vislabāk atalgotais diriģents kopš Toskanīni.

Berlīnes amerikāņu sektora licencētie apgādi saņēmuši atļauju izdot liela metiena lētu kabatas formāta grāmatu virkni. Grāmatas maksās tikai vienu marku gabalā, un tās iespiedīs 100.000 eksemplāros. Virknes pirmā grāmata „Varoņi bez ieročiem" būs ievērojamu personu biografiju sakopojums, kuŗām sevišķi nopelni cilvēces attīstībā. To kopīgi izdos divi apgādi.

Dānijā notikusi liela grāmatu izpārdošana par pazeminātām cenām. Vairāki lieli apgādi bija nonākuši maksāšanas grūtībās, jo dāņi, kas izdoto grāmatu skaita ziņā agrāk bija pirmajā vietā Eiropā, pēdējā laikā vairāk iegādājas praktiskas mantas un grāmatas pērk maz.

Vācijā atkal darbojas jau 38 augstskolas ar 77.500 studentu. Visvairāk augstskolu — 14 ar gandrīz 34.000 studentu darbojas amerikāņu joslā. Minchenē vien ir 7000 vācu studentu.

Rasma Galeniece

Pūce

Kam nu atkal, mēdītāja, mēdi
Sirmā mēness sapnī manu sāpi?
Kam nu atkal manā logā vēdi? —
Cik jau murgos spārnus pāri plēti,
Cik jau manu asiņu tu slāpi.
Nomirdzina mēness sidrabgaismu —
Savāds skaistums visam pāri staro.
Kam nu atkal pielej aklu baismu.
Sirdi manu? Deg tā pilna kaismu.
Mēness laipa ved pār nakti gaŗo.
Sniedzu rokas — tām vairs spēka nava.
Veŗu acis — neredz man vairs skati.
Loku mēli — nav vairs vārda sava.
Saki, launā, vai vēl esmu pati? —
Mēdās, mēdās tāli balss, kur tava...

Dzīve Šveicē

Kāds tautietis, kam bijusi izdevība apmeklēt Šveici, raksta: „Iebraucēju Šveicē vispirms pārsteidz tīrība, bagātība un pārpilnība. Tā ir zeme, kur plaukst saimnieciskā labklājība un kas nepazīst kara posta. Tūristu jau diezgan daudz. Par spīti šai labklājībai, šveicieši tomēr sūdzas par lieliem nodokļiem, dārgiem dzīvokļiem uc. Jāatzīst, kā dzīves dārdzība tur patiesi liela. Pārtika gan normēta, bet zivis, putnus, augļus var pirkt bez kartītēm.

Šveicē vērojams ļoti liels darba roku trūkums visās darba un arodu nozarēs. Zēl tikai, ka ārzemniekus stingri noliegts bez īpašas atļaujas nodarbināt. Varbūt, ka vēlāk šos ierobežojumus pret ārzemniekiem mīkstinās, kā tas jau manāms citās zemēs. Algas samērā ar dzīves dārdzību ir labas. Ļoti daudz un pareizi par Baltijas valstīm raksta Šveices prese. Var pat teikt, ka Šveices prese ir mums visdraudzīgākā citu tautu preses vidū. Tas arī nav brīnums, jo Šveice ir brīvības un demokratijas zeme, kaut arī maza valsts."

E. B.

Vienoti mīlestībā

Kādā gūstekņu nometnē atvesti 46 bij. izpalīgi no Italijas un 13 no Ēģiptes. Prieks bija redzēt, ka ne svešniecība, ne divgadīgā gūstnieciba nav varējusi šos tautiešus salauzt. Joprojām tie ir mundri un morāli stipri, tikai ilgojas brīža tikt reiz piederīgo un citu tautiešu vidū.

Katru rītu tie kārtīgi saņem savas devas un tabaku un jūtas paēduši. Kad piesolīju palīdzību, tad saņēmu viņu vecākā Viļa Rutka, kas jau otru reizi atrodas šai pašā nometnē (pirmo reizi kā pretestības kustības dalībnieks, naci režīma laikā notiesāts un kādu laiku atradies arī šeit), atbildi, ka pašreiz bez tās varot iztikt, bet palīdzība gan varbūt būšot vajadzīga tad, kad atstāšot šo vietu. Daļai, sevišķi ēģiptiešiem, tomēr ir nepieciešams apģērbs.

Pieticība un izturība ir viņu dzīves neatņemamā daļa. Viņi silti atsaucas par tiem, kas tos jau agrāk iepriecinājuši ar vēstulēm, tās neapnikdami atvērot un salocot. Arī šodien viņi gaida draugu vēstules un, lai neaizmirstot pateikt, arī zelteņu (Tautiešu vārdi un adreses dabūjamas LSK, Uhlandstr. 7, Esslingen/Neck.). Ēģiptieši īpaši pateicīgi sūtnim Zariņam, kura gādība viņus atvedusi Eiropā. Viņi tikai nožēlo, ka pārskatīšanās dēļ vienam bijis jāatpaliek. Šis gadījums ir ziņots jau sūtnim.

Pēc pārrunām vienojāmies kopējā lūgšanas brīdī. Kur tik daudz jaunas galvas noliecas un visus vada viena doma, viena lūgšana, tur sirds kļūst stipra ticībā, ka Visuvarenais savu svētību neliegs tiem, kas viņu karsti lūdz. Asaras iemirdzējās šo zēnu acīs, kad šķiroties dziedājām mūsu tautas lūgšanu. Viņi bija stipri agrāk un tādi ir arī tagad. Bet ja tas tā, tad tā nav likteņa dāvana, bet ģimenē mantots, ģimenē kopts un audzināts un Dieva svētīts mūsu pašu vērtību pretsvars. Šo tikumu saudzēt un saglabāt ir tagadējā pārbaudījuma laika prasība. Tāpēc, tuvojoties ģimenes dienai, domāsim par viņiem, kas ir nesuši un vēl šodien nes vissmagāko nastu. Bez šiem jaunekļiem mūsu joslā vēl ir apzināti 11 bij. karavīri gūstā. Sanatorijās un slimnīcās daudzi ārstē karā sistās brūces. Visnopietnākais ir tuberkulozo slimnieku stāvoklis. Tie gan saņem 2000 kal. uztura dienā, bet tas ir daudz par maz. Gandrīz visi cieš nepietiekama apģērba dēļ. Kādā sanatorijā, kur ārstējas 104 tautiešu, viņu kopējā īpašumā ir tikai viens mētelis un ziemā tie varēja tikai pa vienam braukt pilsētā uz vajadzīgām pārbaudēm. Kādā citā sanatorijā slimnieki pārdevuši dažas lietas, lai iegūtu vienu, kaut cik pieklājīgu uzvalku, kuŗu lieto pēc kārtas tie, kas atvaļinājuma laikā apciemo citus tautiešus.

Maza ir tā rocība, kas pēc 3 gadu trimdas dzīves palikusi katrai latviešu ģimenei. Un tomēr aprādītie apstākļi liek mums atkal griezties pie trimdas tautas un lūgt vēlreiz pārcilāt šos mazos krājumus. Varbūt ir iespējams vēl no kā atsacīties, lai, tuvojoties ģimenes dienai, iepriecinātu tos, kas vislielāko mīlestību savai tautai parādījuši un darbos apliecinājuši. Mīlestība gaida mīlestību.

LSK ģimenes dienas gadījumā nolēmis vākt ziedojumus aprādītām vajadzībām amerikāņu un franču joslā un lūdz komitejas, organizācijas un tautiešus būt iespējami atsaucīgiem un nākt talkā. LSK bij. karavīru aprūpes daļa dos norādījumus, kur ir vajadzība un kur ziedojumi jānovirza.

Ģimenes dienā mēs pieminām arī tos, kam mūžības pulkstenis nositis 12. stundu. Viņus godināt ir mūsu katra, bet jo sevišķi jaunatnes svēts pienākums. Tāpēc aicinu gaidas un skautus uzmeklēt un uzkopt mūžībā aizgājušo tautiešu kapu kopiņas. Tāpat lūdzu tautiešus neliegt savu artavu bij. karavīru pieminekļu fondam pie LSK.

Ģimenes diena atgādina, ka viens pats tu neesi nekas, bet kopā ar savu ģimeni un savu tautu — lielo ģimeni, tu kļūsti stiprs un liels. Jo viena ģimene mēs esam kopā ar tiem, kas bija pirms mums, kas ir un nāks pēc mums. Šādā garā sagaidīsim un svinēsim Ģimenes dienu, godinot katrs savu, bet visi kopā lielo ģimeni — tautu. To gaida no mums Māte — Latvija.

Mācītājs A. Liepiņš,
Latv. ev. lut. bazn. Virsvaldes un LSK bij. karavīru aprūpes kārtotājs amerikāņu un franču okupācijas joslā.

IV. studentu kongress Vircburgā

Frīdricha Barbarosas viduslaiku cietokšņa, Baltazara Neumaņa baroka pilu un katedrāļu, Rīmenšneidera kokgriezumu, Tjēpalo fresku un Rentgena staru pilsētā Vircburgā, kas kara pēdējās dienās šausmīgi izpostīta un tikai pamazām atgūst savu izskatu, no 12.—18. maijam būs akadēmiskās dienas, kuŗu laikā vairāki šejienes latviešu kolonijā dzīvojošie profesori nolasīs lekcijas prāvajai akadēmiskajai saimei, kuŗā ir arī 100 patlaban Vircburgas universitātē studējošie. Šis lekciju cikls ievadīs IV. Latviešu studentu savienības kongresu, kas ilgs no 16.—18. maijam un, atšķirībā no iepriekšējiem, būs veltīts vairāk ideoloģiskiem, sabiedriskiem un tuvākās nākotnes dzīves jautājumiem

E. Andersons

~ Par atošošanu ~

Laikrakstos pēdējā laikā valodnieki un rakstnieki diskutē par valodas jautājumiem. Rakstnieki kurn, ka valodnieki izgrozot viņu izteiksmi pēc sava prāta, taisot un prasot vienveidotu „papīra stilu". Valodnieki pārmet, ka rakstnieki pielaižot kļūdas, bojājot latviešu valodu. Rakstnieki, kā jau radītāji, mētājas asprātībām un ironizē, filologi, kā jau skolotāji, skaišas, ka viņu speciālitātē uzdrošinās iejaukties arī nevalodnieki.

Vai nevarētu salīgt mieru, vai nebūtu derīgi atzīt, ka visiem mērķis viens — kopt valodu, pie kam filologi to dara no zinātnes, bet rakstnieki no mākslas viedokļa? Liekas, ka pašreiz notiekošajā strīdū lielāka iecietība būtu vēlama no valodniekiem, jo tie, šķiet, aizmirsuši, ka rakstnieks ir valodas līdzradītājs, kas strādā, klausīdams savai izjūtai, klausīdamies ar „trešo ausi", sīki atšķirdams dažādas vārdu noskaņas un to nozīmes pēc emocionālā un fonētiskā satura, kamēr filologi bieži apmierinās ar vārdu loģisko nozīmi un pasaka, ka „tik sīku matu skaldīšanu" valodnieki nepazīst. Endzelīna lielo vārdnīcu šķirstot, redzam, cik rūpīgi šis zinātnieks studējis rakstnieku sacerējumus un cik rūpīgi izrakstījis viņu sameklētos vai radītos vārdus. Endzelīns saviem audzēkņiem arī vairākkārt uzsvēra, ka rakstniekam brīv apzināti atkāpties no vispār pieņemtajiem valodas likumiem. Turpretim „mazie endzelīni" tīko rakstniekus ierobežot un bez lielas gudrošanas nosauc tos par neprašārn.

Runādams ar amata brāļiem, noskaidroju, ka joprojām visvairāk sarūgtinājuma radies tā sauktās „atošošanas", tas ir divdabju ar galotni — „ošs" izskaušanas dēļ, ko konsekventi veic dažas korrektrises. Jānis Veselis, piemēram, diezgan dibināti norāda, ka no rakstnieka viedokļa „nicīgs" nav vis tas pats, kas „nicinošs". Gribu izteikt šai jautājumā arī savas domas. Pats par sevi jau likums — ka jāizvairās darināt divdabjus — „ošs" no pārejošiem darbības vārdiem — diezgan viegli atminams. Ja tomēr rakstnieki ar to tik daudz nomokās un strīdās, tad skaidrs, ka šai lietā nav kaut kas kārtībā.

Katrs valodnieks — salīdzinātājs zina, cik liela nozīme tagadnes divdabjim. Amo amas, amat — loka darības vārdu „mīlēt" skolēns drīz vien pēc tam, kad sācis šo valodu mācīties. Nu, un kas ir amans? — jautā skolēns. — Skolotājs, nedrīkstēdams lietot „ošs", jo „mīlēt" ir pārejošs darbības vārds — nespēj uz šo jautājumu noteikti atbildēt. „Tas, kas mīl," — viņš beidzot nosaka. Viegli saprotams, ka skolēns paliek neapmierināts. „Tas, kas mīl" jau nav darbības vārda forma, bet vesels teikums. Pie tam šādus teikumus — palīgteikumus — mūsu valodnieki ieteic kā „visskaistāko un elastīgāko" paņēmienu — ošа apiešanai. Padomājiet vēlreiz: „Tas, kas mīl". Šis saturs ir tik nenoteikts, ka liekas vienlīdz labi attiecināms uz visām personām: amo, amas, amat. Pēc daudziem skolēnu jautājumiem skolotājs beidzot zaudē pacietību un pasaka: mīlošs. Amans ir mīlošs. Jā, nu tā lieta skaidra. Adekrāts jēdziens ir arī citās kultūras valodās: aimant, liebend, ļubjaščij.

Kā lai dzejnieks iztiek bez šī svarīgā verba! Nāk Skalbe un dzejo: Tevi apkampj mīlošas straumes (varētu būt arī rokas). Esmu dzirdējis, ka kādā antoloģijā filologe esot „mīlošās" pārgrozījusi par mīlētājām vai taml. „Ceļa" korrektrise Gailīta romānā pielaidusi šādu bezjēdzīgu izteicienu: „Apmīlotājas pirkstiem viņa pārcilāja savu pūra lādi." Vai filologi neizjūt līdzīgu konstrukciju pliekanumu un bezgaumību?

Var jau būt, ka Mīlenbacha laikmetā „ošs" bija pārzaļojis pāri citām formām, kur var bez tā iztikt, un valodas lokanības dēļ viņi ieteica to ierobežot. Bet tagad esam nonākuši pretējā ekstrēmā. Kas tā vairs par latviešu valodu, ja mēs nedrīkstam teikt „mīloša māte", bet jāmeklē pēc „tava, tevī mīlēdama" vai citām arhaiskām, barbariskām konstrukcijām? Ja vairs nedrīkst teikt lasošs, aroš, ēdošs, dzeroš — kā tad lai sarunājas latviski bez Pietuku Krustiņa stila? Es domāju, ka daļa divdabju ar galotni „ošs" noteikti būtu apžēlojama.

Gribu pievērst kollēgu uzmanību vēl vienam apstāklim. Latviešu valodā ir daudz darbības vārdu, par kuriem grūti pateikt, vai tie pārejoši vai nepārejoši resp. tie iespējami abos veidos. Atcerieties Raiņa „Vētras sējas" rindas: „Svilpojošs vējš, dancojošs sniegs". Nujā, jūs teiksit, tas ir pilnīgi pareizi: tie abi nepārejoši verbi, norāda substantīva stāvokli. Vējš trokšņo, sniegs virpuļo. Atvasinājums pareizs. Bet ja nu spilpošana pēkšņi kļūst dzirdama melodija un mēs varam jau jautāt, ko vējš svilpo? Tad tak „svilpojošs" pārvēršas par pārejošu darbības vārdu, tāpat kā „dancojošs", ja varam pateikt, ka sniegs dejo, piem., valsi? Vai tad „ošs" ir legāls tikai līdz zināmam brīdim, bet tad tai pašā darbības vārdā spēj kļūt nelikumīgs? Arī tapināto darbības vārdu komandēt var saprast divējādi: kā pārejošu (komandēt pulku) un nepārejošu (izkliegt komandu, „Komandas saucienus dzird," — Ed. Virza). Filologi tomēr neatzīst „komandējošo ģenerāli". Arī runājošs var būt divējāds: neskaidri murminošs un kaut ko noteikti stāstošs (stāstītājs?) Tātad, pēc Raiņa parauga, iesācējs jauneklis, kas nodevies dejas mākslai, var būt „dejojošs". Tiklīdz viņš māk jau valsi, tas kļūst „dejotājs"? Nē, es domāju: ne katrs valsi dejojošs jauneklis jau ir Leščevskis vai Lēmanis! Par šiem jautājumiem der padomāt.

Olģerts Liepiņš

Chronika

Rakstnieku un mākslinieku apvienība nodibināta angļu joslā. Apvienības valdes mājoklis būs Detmoldā. Valdē ievēlēti: K. Dziļleja, J. Rasmanis, O. Ursteins, prof. A. Ozoliņš, A. Obšteins un J. Rudzītis; revīzijas komisijā: E. Šveics, A. Jekste un E. Raisters. Par valdes priekšsēdi izraudzīts K. Dziļleja, bet par sekretāru J. Rasmanis.

Iznācis Ilustrētā vārda aprīļa numurs. Saturā E. un K. Driļļu, Fr. Igala, A. Liepas, Z. Bārdas, J. Miesnieka, M. Timmas, H. Moora, R. Jākobsona, A. Šmita uc raksti un ilustrācijas.

Dabas mācība tautskolas VI klasei iznākusi Fišbachas latviešu komitejas literatūras apgāda izdevumā. Cena RM. 5.—.

Apgāds „Uguns un nakts" Minchenē Trimdas bibliotēkas serijā izdevis Oskara Vailda Laimīgo princi un citas pasakas un Rainera Maria Rilkes Vēstījumu par karodznieka Kristapa Rilkes mīlu un nāvi. Katra serijas burtnīca maksā RM 2,20.

Angelikas Gailītes romānu Uz zaļa zara paredzējis izdot Tēvzemes apgāds. Tas pats apgāds paredzējis izdot arī B. Senkevičas grāmatu Senlatviešu godi.

MS

karībā no emigrācijas mērķa
na. Nevar būt iebildumu pret
iem, kuŗu nolūks savienoties
n ģimenes locekļiem vai tu-
diem, kas bēgļiem var no-
labākus dzīves un darba ap-
nekā Vācijā. Šo personu
amērā ar bēgļu masu nav
o 1946. g. aprīļa līdz š. g.
vidum, pēc UNRRAs Pari-
es datiem, bija pavisam iz-
12.142 bēgļi, no tiem 9.200
. Cik latviešu bija starp
s braucējiem, man nav droši
bet, spriežot pēc avīžu zi-
ai daži desmiti.
ielākā izceļotāju grupa de-
ngliju, un tā sastāv gandrīz
no baltietēm, kas saistījās
darbos, Līdz š. g. aprīlim
ļojušas uz Angliju 864 lat-
rešā lielākā izceļotāju grupa
ukusi uz Palestīnu, bet ce-
Zviedriju (136). Apskatāmā
abūjuši atļauju iecelot Zvied-
800 latviešu.
es pie kritērijas, ka latvie-
ilgi vien iespējams, jāpaliek
em, LCK pēc sūtņu norādī-
apsver visas darba iespējas
ārpus Vācijas. Sai garā ār-
sēdē Hanavā tika pieņemti
principiāli lēmumi. Sakarā
valdības bēgļu komitejas un
komisijas kopīgi izdarīto
nālo reģistrāciju britu joslā,
tiski apstrādās kā materiālu
izceļošanas vajadzībām,
ieva Latviešu Centrālai Kar-
pārkārtot savus datus pēc
šu arodu kodiem.
paredzēts izdot 12—15 lok-
rakstu krājumu „Latviešu
iņas", kur par autoriem ai-
di 20 labākie lietpratēji Vā-
Zviedrijā. Grāmata domāta
kārt jaunatnei un audzinā-

aglabātu nākotnei ne vien
ešanu laika dokumentāciju
bilsētu un drupu mītņu aina-
arī sasniegumus fiziska un
arba sasniegumos, LCK no-
izpemt 400—500 m gaŗu lat-
ļu dzīves filmu, lūdzot iz-
segšani piedalīties tās no-
kur notiks filmēšana.

~as lēmumi
mi

kas denuncē citus un ārda
opību. Nolēma lūgt LCK nā-
esījā nākt ar priekšlikumiem
kopības fonda radīšanas un
ēšanas jautājumā. Ierosināja
t pie LCK nozari bij. pre-
kustības dalībnieku apzinā-
Vometņu komitejām un tau-
izceļošanas gadījumā tas un
rese jāpaziņo Centrālai kar-
Hanavā.
udžeta pieņēma atzinumus
rskata kārtību un uzdeva
audzīties, lai laikā iekasētu
un nodotu tās pēc piederī-
rpmāk autoru honorāri un
odoklis no mākslinieciem
ms tajā nometnē, kur priek-
notiek. Atzina par nelik-
lingenas kolonijas rīcību aiz-
gabāla un Centrālai komi-
nācīgās iedzīvotāju iemaksā-
mas. Uzdeva LCK revizijas
revidēt LSK dienvidu direk-
rbību.

E. Raisters

Kā aprūpēs palicējus

tautiešu pārvietošanās no
oslas uz Angliju ievirzās
raitā, kaut gan akciju, kā jau
agaidām attiecina tikai uz
ciem un tiem, kas ar mieru
omākam ģimenes piederīgos
icijā. No Lībekas, Grēvenes
ītām angļu joslas nometnēm
ukuši vairāki transporti. Re-
reflektantus Lībekas nomet-
ļu ierēdņi paskaidrojuši arī
oģ kārtību Anglijas lauku-
ībā. Darba laiks esot nor-
stundas nedēļā), atalgojums
irciņas nedēļā un par virs-
papildu atlīdzība. Tie paši
rī izteikušies, ka par ģimeņu
šanu pēc pāris nedēļām se-
ša instrukcija.

drs pagaidām ir Vācijā at-
meņu un darba nespējīgo
ns. Domā, ka nometnēs tos
Britu Sarkanais Krusts. Pa-
aredzēts sapulcināt kopā un
lielākas nometnes. Cik pa-
zināms, viena tāda nometne
enbrodē, bet Reinas — Vest-
gabalā Augustdorfā. Uz pē-
s dienās jau pārvietotas aiz-
ģimenes no Oberkaseles.
aida arī tautiešus no Grēve-

Pūlis nelaiž ministru pie līguma parakstīšanas

Pagājušā nedēļā Romā parakstīja Anglijas un Italijas tirdzniecības līgumu. Līguma parakstīšana Italijas ārlietu ministrijā gan nokavējās par 25 minūtēm tāpēc, ka bezdarbnieku pūlis aisturēja un gandrīz nolinčoja Italijas ārlietu ministru grāfu Sforcu. Anglijas vēstnieks sērs Noels Bekers laikus uzzināja par jaunajiem nemieriem un ieradās ārlietu ministrijā apmēram pusstundu pēc noteiktā laika. Viņa zilo limuzīnu pavadīja smagais auto ar amerikāņu karavīriem, kas, gar mašīnas malām sastājušies, rādīja demonstrantiem spožus smaidus un tikpat spožus automātisko ieroču stobrus.

Starpgadījums bija tipisks chaosam, kas pašlaik valda Italijā. Demonstrācija nebija ne iepriekš nodomāta, ne vispār organizēta. Tikai gadījās, ka liels pulks bezdarbnieku, kas tai dienā ieradās Romas bezdarba apdrošināšanas kasē pēc kārtējā pabalsta izmaksām, atklāja, ka šoreiz paliks tukšā, jo kases darbinieki sākuši streiku, prasīdami augstāku algu. Kad bezdarbnieku pūlis bija salasījies pietiekami liels, tie izgāja laukumā kases nama priekšā un sāka apturēt automobiļus. Pēc kāda laika vairāki smagie automobiļi bija ne vien apturēti, bet arī apgāzti, un demonstranti sāka maukt nost riepas. Braucēji lūdzās: „Nedariet to! Mums atkal būs negals, kamēr jau tā vecās riepas savedīsim kārtībā. Galu galā mēs taču esam tādi paši strādnieku cilvēki kā jūs." Bet saniknots pūlis pa laikam grūti pārliecināms. „Lauziet kopā!" kaut kur aizmugurē iesaucās aģitātori. „Tie nav ne jūsu, ne mūsu automobiļi. Tie pieder valdībai. Mēs esam visu zaudējuši, paspēlēsim arī to!"

Nejaušības pēc nemiernieki pulcējās laukumā, kuŗa otrā malā atrodas ārlietu ministrijas nams. Pēc brītiņa brauca liels auto. Kad to apturēja, sirms cienīgs kungs pabāza galvu pa durvīm un teica: „Laujiet man tikt cauri. Es esmu ārlietu ministrs Sforca."

Varbūt būtu bijis labāk, ja viņš to nebūtu teicis. „Nost viņu!" [illegible] pūlis. „Mums pietiek! Kas [illegible] daļas gar ministriem!"

Bāls, bet mierīgs vecais aristokrāts izkāpa no auto un lūkoja tikt līdz ministrijai kājām. Viņš arī tika līdz durvīm, bet sargs tās drošības pēc no iekšpuses bija noslēdzis. Tad ministrs, pūļa pavadīts, devās uz parlamenta ēku, kas atrodas dažus simts soļus tālāk. Arī tā bija demonstrāciju dēļ noslēgta. Kāds jauneklis piegāja ministram un ar dūri nosita viņam cepuri no galvas. Citi kliedza: „Nolinčosim viņu!"

Uz parlamenta ēkas augstajām kāpnēm Sforca lūkoja pūli uzrunāt: „Jaunekļi," viņš teica, „Tagad redzu, cik viegli cilvēks zaudē galvu. Es strādāju sešpadsmit stundas dienā, lai sagādātu Italijai maizi, kas tai nepieciešama, naudu, kas tai nepieciešama, un emigrācijas iespējas, kas jums nepieciešamas. Es pašlaik gribu tikt ārlietu ministrijā, lai parakstītu līgumu ar Angliju, kas daļu no tā nodrošinātu. Mums nepieciešami jāpaveŗ durvis uz ārpasauli."

„Nerunā tik gaŗi — dod mums darbu!" sauca liels vīrs pūlī. „Kāpēc bezdarba pabalstu kase slēgta?" Un tad sākās vispārīga kliegšana, kuŗā pēc brīža visskaļāk skanēja saucieni: „Nost viņu! Visa valdība ir nodevēji! Tautas ienaidnieki! Pie karātavām!"

Grāfs Sforca sāka kliegt tikpat skaļā balsī: „Nesauciet mani par tautas ienaidnieku un nodevēju! Tā mani sauca jau fašistu laikā! Fašisti man uzbrukuši trīs reizes!"

Šis sauciens brīnišķīgā kārtā līdzēja. Jaunekļu bars, no kuŗa vairākumam bija lieli sarkani lakati, drusku samulsa, kāds ducis prātīgāko ātri izveidoja sardzi ap ministru un pavadīja viņu līdz ārlietu ministrijas sānu durvīm.

Šis gadījums nav nekas sevišķs, un, ja aizturētais nebūtu bijis ārlietu ministrs un viss notikums nebūtu gadījies taisni tik svarīgā reizē, tad droši vien pasaules prese to pat nepieminētu tāpat, kā tikai laiku pa laikam, tādās dienās, kad citu notikumu maz, īsumā piemin, ka Italijā atkal streiko skolotāji, ka to dara mūrnieki, atkal citi un atkal citi.

Kāds, dzimis italis, kas lielo mūža tiesu nodzīvojis ASV un tur kļuvis slavens ārsts, nesen braucis pāri Alpiem uz dzimteni un starptautiskā vilciena lepnajā restorānvagonā jautājis apkalpotājam: „Kāda veida valdību tad jūs, itali, tagad īsti gribētu?" Apkalpotājs uz to atbildējis: „Pilnīgi vienalga. Bet tikai tādu, kas nodrošinātu mums un mūsu bērniem iespēju paēst. Ja par dienas algu nevaru nopirkt vairāk kā dažas olas, tad ilgi to nevarēšu izturēt!"

Aprīļa sākumā Italijas finanču ministrs un Italijas bankas prezidents publicēja pārskatu, kas rādīja, ka Italijas valsts saimniecības deficits šai gadā sasniedzis 610 miljardu liru. Pārtikas preču cenas, salīdzinot ar 1938. gadu, līdz šīgada februārim bija kļuvušas 70 reiz lielākas, līdz aprīļa sākumam tās bija pieaugušas par vēl 10—40 proc. Ogles un malku Italija var iegūt, tikai sūtot uz ārvalstīm savus strādniekus, tā ka patiesībā ne vien darba spēks, bet arī paši strādnieki kļuvuši prece ar ko jātirgojas. Nodokļu iestāžu dezorganizācijas dēļ valsts nespēj iekasēt vairāk par 25 proc. no tiesājiem nodokļiem.

Šveices laikraksts „Der Bund", komentējot šo ziņojumu, piebilst, ka Italijā visiem skaidrs, ka tās atplaukšanai nepieciešamas divas lietas — ārvalstu pabalsts un iekšējs miers. Ne tikai politiķiem, bet arī vienkāršajiem cilvēkiem esot skaidrs, ka jāizbeidz politisko kompromisu laikmets. Komūnisti gan domājot, ka Italijas saimniecību vēl varētu glābt ar plānsaimniecības eksperimentiem, un sociālisti par vienīgām zālēm joprojām ieteicot nodokļus, kas vērstos pret bagātajiem.

Italijas ministru prezidents Alkide Degasperi nesen preses konferencē paziņoja, ka neviena zeme, kas tik ļoti nopostīta kā Italija, nespētu atkal tikt uz kājām bez ārvalstu palīdzības. Bet palīdzība, kas solīta, kavējas un Italija joprojām nezina, vai tā pēc UNRRAs darbības izbeigšanās saņems pabalstus vai nē. Tai pašā reizē viņš pateicis, kā Italijai, ja tās saimnieciskā krize padziļināsies, „nav citas izejas kā jauna diktātūra!" Viņš uzrunājis presi, lai apgalvotu, ka valdība darīs visu jaunās 14 punktu saimnieciskās programmas paveikšanai, bet jau viņa runas laikā sākās jauni streiki un nemieri Romā un Neapolē.

Kad sinjoram Degasperi, kas pats pieder centra partijai, jautāts, kāda veida diktātūras draudus viņš sagaida — labā vai kreisā spārna, viņš brīdi klusējis, tad pasmaidījis un sacījis: „Ja apstākļi kļūs vēl ļaunāki, tad tauta gluži vienkārši pievērsīsies vienam vai otram un teiks: Ņem to lietu savās rokās!"

Ārvalstu vērotāji jau agrāk atzinuši, ka Degasperi ir vienīgais cilvēks Italijā, kas vēl spēj glābt to no chaosa. Savā laikā, drīz pēc tam, kad Degasperi bija atgriezies no ceļojuma uz ASV, kur viņš prasīja palīdzību savai zemei, viņš atteicās no ministru prezidenta posteņa. Šo rīcību uzskatīja par mēģinājumu radīt lielāku skaidrību par iekšējo stāvokli Italijā pirms miera līguma parakstīšanas. Amerikāņu prese toreiz rakstīja, ka, ja tam pašam Degasperi neizdos sastādīt jauno valdību vai ja viņam tas neizdosies, tad apstākļi Italijā kļūs vēl chaotiskāki. Komūnistu un sociālistu koalicijai gan būtu skaitliski lielāks atbalsts nekā Degasperi kristīgajiem demokratiem, bet šī koalicija tomēr veidojas no divām dažādām partijām, kamēr kristīgie demokrati ir vienoti.

Izrādījās, ka Degasperi izveidoja arī jauno valdību. Bet, ka šai valdībai nav vieglas dienas, par to nešaubās neviens. Ar to izskaidrojams arī tas, ka, runājot par atbalsta nepieciešamību Grieķijai un Turcijai, vairākkārt pieminēta arī nepieciešamība atbalstīt Italiju. Jādomā, ka to arī darīs tā 350 miljonu aizdevuma ietvaros, ko ASV senāts atvēlējis Eiropas valstīm.

A. Lp.

Sporta vadītāju sanāksme Getingenā

Latviešu sporta un fiziskās audzināšanas padomes sanāksmi 22. un 23. aprīlī Getingenā vadīja Alfr. Bērziņš. Tajā vēl piedalījās V. Baumanis, K. Šleicers, R. Nakelis, F. Beļskis, P. Skrastiņš, A. Melbārds, A. Aizstrauts, A. Celms, R. Dekšenieks un A. Hermanovskis, bet nebija ieradušies J. Daliņš, Dr. B. Klāsons, J. Lidmanis, A. Fricsons, A. Šmits un Zauers. Par LS un FAP līdzšinējo darbību ziņoja V. Baumanis. Darbs veikts pašreizējo iespēju robežās, taču panākumi nav izpalikuši. Lai rastu iespēju mūsu sportistiem startēt starptautiskos sarīkojumos, nodibināta Latviešu olimpiskā komiteja emigrācijā: J. Dikmanis, Alfr. Bērziņš, prof. Dunsdorfs, pulkv. Kripēns, K. Jēgers, N. Zēbergs, J. Daliņš, A. Melbārds, V. Baumanis, māc. Caune (Zviedrijas pārst.) un Kampuss (Latvijas sūtniecības Londonā sekretārs).

Liela uzmanība veltāma jaunatnei. Treneris R. Dekšenieks jauniešu sacensībām izstrādājis noteiktu plānu. Sporta lietu kārtošanā turpmāk ievērojams atvieglinājums būs tas, ka katrā joslā darbosies savs sporta vadītājs: angļu joslā V. Baumanis, amerikāņu joslā A. Celms. Viņi pakļauti LCK sporta vadītājam Alfrēdam Bērziņam. Izraudzīja arī atsevišķu sporta nozaru vadītājus: basketbolā V. Baumani un A. Aizstrautu, futbolā V. Baumani, A. Pukinski, volejbolā K. Šleiceru, J. Pelūdi, vieglatlētikā J. Daliņu, R. Upatnieku, paukošanā Z. Kaktiņu, Sukuru, galda tenisā K. Šleiceru, Purmali, tenisā J. Ozolu, slēpošanā V. Skrastiņu, ledussportā L. Vēdēju, svara celšanā K. Bīleskalnu, ūdenssportā V. Lagzdiņu, boksā Skibinski. Smagatlētikā pagaidām darbosies V. Kāde ar minētajiem palīgiem boksā un svara celšanā. Turpmāk vadītāja būs arī sieviešu sportā. To izraudzīs vēlāk.

Pārrunājot latviešu sportistu varbūtējo tālāko emigrāciju, sanāksmē pilnvaroja V. Baumani ievadīt sarunas par iespējamībām Anglijā. Kārtos arī jautājumu par latviešu piedalīšanos studentu pasaules meistarsacīkstēs šovasar Parīzē.

Arn. Aizstrauts

Mūsu boksētāji Austrijā

ŠVEICES IZLASES VIENĪBAS TRENĒTĀJS PAR LATVIEŠU IZTURĪBU UN TECHNISKO GATAVĪBU

Latviešu izlases boksētāju vienība, pastiprināta ar igauni Kalasorgu un lietuvieti Severinu, 19. un 20. aprīlī startēja Austrijā, sacenšoties Bregencā un Feldkirchā ar Ciriches boksa klubu. Sacensības, kas deva labu mūsu sporta propagandu, bija noorganizējis Roberts Plūme. Austrijā mūsu boksētāji jau bija pazīstami no pirmā starta un uzvarām pret franču armijas vienību un šoreiz, pārspējot Šveices teicamo izlasi, Baltijas tautu trimdinieku propagandai pakalpots tiešām daudz. Panākums jau ir fakts, ka šveicieši, kas visās valstīs ir aicināti viesi, ieradās mazajā Austrijas pilsētā Bodenes ezera krastā, lai sacenstos ar nepazīstamu DP vienību. Pēc sacensībām Šveices pārstāvji un viņu izlases vienības sastādītājs un trenētājs Hirlimans veltīja atzinīgas atsauksmes, uzsverot, ka Baltijas tautu sportisti turpmāk Šveicē būs gaidīti viesi. Šveices sporta vadītāji arī solījās pūlēties, lai latviešu sportisti varētu startēt Cirichē un Ženevā.

Pirmā sacensību dienā Bregencā Ciriches boksa klubs panāca 10—6 uzvaru, bet Feldkirchā zaudēja 5—9. Bregencā Klusovs un Trēgers ringā gāja tieši pēc 48 st. brauciena no Kaseles pārpildītā vilcienā. Pirmā sacensībā kuplā skatītāju saime pēc Klusova un Severinasa cīņām skaļi protestēja pret tiesnešu lēmumiem, pieprasot uzvaras mūsu boksētājiem.

Ciriches boksa kluba vienība 1945. un 1946. g. izcīnījusi Šveices meistara nosaukumu un šogad vienību sacensībā finālā zaudējusi vienīgi Ženevas izlasei. Šveiciešu ierindā bija daudzi rūdīti spēki, kas pēdējos gados cīnījušies gandrīz visos Eiropas boksa centros. Pusvidējā svarā Z. Šmita pretinieks Metauers atzinās, ka pusotrus gadus viņš neesot zaudējis nevienu cīņu. Vieglā svarā Gērings šogad Šveicē ir otrā vietā, nesen viņš bijis valstsvienībā Londonā sacensībai pret Angliju. Klusova pretinieks Raes ir trīskārtējs Šveices meistars un Šveices armijas meistars. Trēgeram pretī stājās Šveices 1945. un 1946. g. meistars Freiss. Ozolcelms cīnījās ar Šveices vislabāko smagsvarnieku Altagoni, kas savā laikā tikai pēc punktiem zaudējis slavenajam italietim Musinam. Ar vārdu sakot, šveicieši bija likuši cietāko tēraudu ugunī un ar rezultātiem, kas pirmā dienā varēja būt mums krietni labvēlīgāki, visi sporta draugi lai ir apmierināti. Galvenais mērķis bija lauzt miera zemes Šveices sporta vadības aizspriedumus pret DP sportistiem. Un tas arī ir panākts.

Sacensību rezultāti: Bregencā — spalvas sv. vienlīdzīgā cīņā šveicietis Sībers pēc punktiem uzvarēja Kalasorgu un Trēgers ar Freiju cīnījās neizšķirti. Vieglā sv. Gērings pret Holemani panāca knock-out uzvaru pirmā gājienā. Otrā vieglā sv. sacensībā Klusovs pret Raesu pirmos divos gājienos bija noteikti pārāks, trešais piederēja šveicietim, tomēr tiesneši uzvaru piešķīra Raesam. Pusvidējā sv. skaistāko sacensību nodemonstrēja Šmits, pārliecinoši izpunktējot Metaueru. Severinasa sacensība ar Grāfu beidzās neizšķirti. Pussmagā sv. Miezītis pēc punktiem uzvarēja Šēru un smagā sv. Altagoni savukārt panāca punktu uzvaru pret Ozolcelmu.

Otrā dienā Feldkirchā spalvas sv. 4½ kg smagākajām šveicietim Sīberam pretī stājās Stuģis, panākot neizšķirtu. Trēgera pretinieks bija viens no labākajiem Šveices jaunās paaudzes boksētājiem Burlets, ar savu aktivitāti un apbrīnojamo izturību panākot uzvaru. Trēgeram liktenīgs bija 3. gājiens, kad negaidīts Burleta āķis mūsu vecmeistaru nospieda līdz „7" uz dēļiem. Klusovs otrā dienā bija krietni kustīgāks, panākot pret Raesu iespaidīgu punktu uzvaru. Pusvidējā sv. Šmits apstrādāja Metaueru jau pirmā gājienā tik zibenīgām sitienu serijām, ka rūdītais šveicietis, lai nepiedzīvotu knock-out zaudējumu, padevās. Arī Severinas savu pretinieku Gartneru noveda tuvu knock-out. Pussmagā sv. Miezītis arī otrreiz izpunktēja Šēru un smagā sv. Ozolcelms izjauca Altagoni cerības panākt knock-out uzvaru, zaudējot tikai pēc punktiem.

Mūsu boksētājus aicināja startēt arī Šveices — Austrijas pierobežas pilsētiņā Rošārā, bet laika trūkuma dēļ sacensību vajadzēja atlikt.

H. M.

1947. g. ziema Latvijas laukos

Par lielāko notikumu Latvijā 1947. gada ziemā padomju prese atzīmēja Latvijas PSRS Augstākās Padomes vēlēšanas. Ap tām bija saistīta visa ziemas dzīve, laukos nodevu nodošana pirms termiņa, sociālistiskās sacensības, mežu izciršanas plāns un cīņa pret padomju plānu sabotētājiem — „buržujiskajiem nacionālistiem".

1946. g. noslēdzoties, vēl daudzi zemnieki nebija izpildījuši savas nodevas. Tādēļ visos pagastos notika mītiņi, kuŗos kompartijas pārstāvji centās zemniekiem ieskaidrot, cik nepieciešami ir nokārtot „saistības ar valsti". Šajās sapulcēs zemnieki arī „vienprātīgi apņēmās ar uzviju izpildīt patriotiskos pienākumus". Kā zemnieki šos solījumus pildījuši, lasām „Cīņas" 4. februāŗa numurā. „Kaut gan kopējā apspriedē visi vienprātīgi apņēmās nekavējoties izpildīt uzņemtās saistības, taču vienu otru pēc tam nācās pamudināt. Ar dažiem nācās pat vairākkārt pārrunāt, iekams tie bija pārliecināti, ka būtu nepareizi kavēties ar labības pārdošanu vai arī paturēt pārpalikumu savā saimniecībā, kad valstij nepieciešami lielāki pārtikas labības krājumi." Rakstā minētais ir Popes pagasts. — Par labības piegādes stāvokli Ventspils apr. Ances pagastā „Cīņa" 2. februārī raksta: „Ances pagasts bija stipri atpakaļ palicis pārtikas labības pārdošanā valstij. Kaut gan zemnieki savā sapulcē apņēmās pārdot valstij 50 to labības, viņi bija pārdevuši tikai 13 to." Tad palīgā Ances aktīvistiem devušies kompartijas biedri no Ventspils un sīki izskaidrojuši zemniekiem, kāpēc un uz kādiem noteikumiem valsts iepērk maizes labību. Arī Ezeres pagastā komjaunieši enerģiski ķērušies pie uzdevumu izpildīšanas. Apmeklējot zemnieku saimniecības, viņi izskaidrojuši tiem labības pārdošanas nozīmi.

Lai normu nodošanu paātrinātu, Lenču pagasta darba zemnieki izdevuši „patriotisku uzsaukumu" padomju Latvijas zemniekiem — ar valsti pirmā ceturkšņa plāna apmērā norēķināties līdz Augstākās Padomes vēlēšanu dienai februāŗa vidū. Tomēr „masu izskaidrošanas darbs" maz līdzējis. Jo vēl 30. numurā „Cīņa" par Alūksnes apriņķi raksta: „Labības iepirkšanas plāns apriņķī vēl tālu nav izpildīts, kaut gan izpildīt to var bez lielām grūtībām, jo pārtikas labības krājumi apriņķī diezgan lieli."

Otrs zemnieku uzdevums 1947. gada ziemā bijis mežu izciršanas un kokmateriālu sagādes plāna izpildīšana. Veikt šo plānu ar uzviju uzaicinājuši Ances pagasta darba zemnieki. Kā šis plāns reālizējies, par to lasām „Cīņā" 28. febr. rakstā „Visiem spēkiem pasteidzināt meža darbus". — „Līdz meža darbu triecienmēneša beigām atlikušas vairs tikai piecas dienas. Būtu jādomā, ka šajās izšķirošajās dienās cīņa par kokmateriālu sagādes plāna izpildīšanu sasniegs visaugstāko saspriendzinājumu. Un tomēr tas tā nav." Zemnieki esot aizbildinājušies ar „sniega gaidīšanu", „priekšvēlēšanu propogandas kampaņu" utt. Šādas „neboļševistiskas rīcības" rezultātā triecienmēneša noslēgumā darbi nevis ritējuši spraigāki, bet kļuvuši gausāki. „Cīņa" zina arī, kas jādara: — „Kamēr partijas un padomju organizācijas atpakaļ palikušajos apriņķos „vadīs" un organizēs meža darbus no kancelejām, tikmēr, protams, stāvoklis labāks neklūs. Jāiet zemnieku sētās, jāapstaigā desmiti, jārunā ar cilvēkiem, jāpārliecina viņi un jāpamudina."

Jau 1947. gada ziemā sāka gatavoties arī pavasaŗa sējai. Laikraksti atzīmēja, ka šis „kaujas uzdevums" esot jāveic īsti boļševistiski, lai nerastos zaudējumi, kādi bijuši 1946. gada rudenī. Kritiku par sagatavošanās gauso gaitu pavasaŗa sējai lasām jau „Cīņas" 49. numurā rakstā „Pavasaŗa sēja — uzmanības centrā!" Ne visas partijas apriņķu un rajonu komitejas esot pārkārtojušas savu darbu tā, lai jautājums par sagatavošanos pavasaŗa sējai tiešām būtu kļuvis par galveno jautājumu uz laukiem.

Galvenais pavasaŗa sējas sagatavošanas smagums tomēr jāiztur Mašīnu traktoru stacijām, bet, kā atzīmē „Sovetskaja Latvija", tās sava darba nozīmi nemaz neapzinoties.

Un varbūt tāpēc padomju presē arvien biežāk sāk parādīties mudinājumi attīstīt lauksaimniecības kooperāciju, kuŗai komūnistu izpratnē ir vairākas pakāpes, sākot no vienkāršas pašpalīdzības līdz lauksaimniecības artelim un kolchozam. Visvairāk par to izteicies kompartijas centrālkomitejas sekretārs Ņikonovs. Tikai strādājot kollektīvi būšot iespējams „apgūt" budžu neapstrādātās un brīvās valsts fonda zemes. Šim jautājumam pieskaŗas arī „Cīņa", rakstīdama: „Liela loma šogad lauksaimniecības kooperātīvajām sabiedrībām valsts fonda brīvo zemju apgūšanā, bet šis darbs nav pienācīgi organizēts. Vienā otrā apriņķī nesaprot vienkāršu lietu, ka bez partijas un padomju organizācijas aktīvas palīdzības, vadības un kontroles sabiedrības nespēs šo darbu pienācīgi veikt, jo šis pasākums ir jauns."

M. Gauja

Augsti UNRRAs viesi Eslingenā

Eslingenas latviešu kolonijas pārvaldē pag. nedēļā ieradās UNRRAs galvenās centrāles Vašingtonā ģenerāldirektora vietnieks, PSRS pārstāvis Ribinskis. Viņu pavadīja UNRRAs amerikāņu joslas galvenās mītnes Heidelbergā direktora vietn. Kolins, UNRRAs Ludvigsburgas apg. direktors Tailors un UNRRAs tā paša apgabala repatriācijas un emigrācijas virsniece Roberte. Viesi apspriedās ar Eslingenas latviešu kolonijas valdes locekļiem. Apspriedē piedalījās arī UNRRAs Eslingenas vienības direktors Pincons du Sells. Pārrunāja repatriācijas un citus jautājumus.

H. M.

Skautu karogu svētki

Eslingenā 27. apr. notika Daugavas novada skautu karogu svētki. Tos ievadīja parāde, kuŗā bez latviešiem piedalījās arī citu tautību DP skauti. Parādi pieņēma UNRRAs Eslingenas vienības direktors Pincons du Sells, kas dāvāja karogu Ogres vienībai, uzņemoties par to arī krusttēva pienākumus. Aiviekstes vienībai karogu pasniedza LSK dir. R. Liepiņš. Viņš teica, ka LSK ar skautiem mēģinās izveidot tikpat ciešu draudzību, kāda bijusi senāk Latvijā. Rūpnieks A. Jātnieks dāvāja karogu Daugmales vienībai. Svētku nobeigumā atkal bija parāde un dažādi skautu priekšnesumi.

H. M.

Brazilijas latviešu palīdzības komitejas paziņojums

Dabūjuši zināt, ka latviešu DP presē Vācijā parādījies sludinātāja Ceruka raksts no Brazilijas, it kā šī komiteja būtu pārtraukusi savu darbību nesaskaņu dēļ ar kādu otru līdzīgu latviešu organizāciju Brazilijā, esam spiesti paziņot godātiem tautiešiem sekojošo:

a) Brazilijas Latviešu Palīdzības Komiteja (Comitê de Socorros ás Vitimas da Guerra na Letonia) ir vienīgā un no Brazilijas Sarkanā Krusta atzītā palīdzības organizācija.

b) Šai komitejai nav bijušas nekādas nesaskaņas ne ar kādu līdzīgu vai citāda rakstura organizāciju, nedz arī kādu citu iemeslu darbības izbeigšanai.

c) Ja šī palīdzības komiteja ir tikusi nepatiesi apmelota, tad iemesls meklējams tieši tai apstāklī, ka tās aktīvie darbinieki nav iegājuši nekādos kompromisos ar kaut kādiem līdzīga rakstura, bet nelegālas kustības veicinātājiem, par kuŗu darbības skandalozo iznākumu būsim spiesti tautiešus informēt atsevišķā rakstā.

d) Ievērojot augšā minēto, apliecinām savu gatavību palīdzēt un pakalpot tautiešiem viņu vajadzībās komitejas iespējamību robežās un lūdzam korespondenci sūtīt uz šādu adresi: Comitê de Socorros ás Vitimas da Guerra na Letonia, Rua Boa Vista, 127, 4 and. sala 409, São Paulo, Brasil.

Komitejas sastāvs: konsuls G. Stāls — goda prezidents, Jēkabs Āboliņš — prezidents, Jānis Veiss — prezidenta biedrs, Oto Lezdkalns — galv. sekretārs un inf. nod. vad., Alfrēds Kalniņš — 1. sekretārs, prof. Arnolds Janaitis — 2. sekretārs, agr. Volrads Mauliņš — galv. kasieris, inž. Jānis Kaspars — 1. kasieris, Ernests Janševskis — 2. kasieris un Richards Lezdkalns — mantzinis. Padomnieki: konsuls Nikolajs Ozoliņš — priekšsēdis, Pēteris Sproģis — loceklis, Jānis Grinvalds — loc., Jānis Bērzlapiņš — loc., Alfrēds Lapiņš — loc.

Ar tautisku sveicienu latviešu sadarbībā parakstāmies:

J. Āboliņš, prezidents.
A. Kalniņš, 1. sekretārs.
São Paulo, 1947. g. 31. martā.

Arabu līgas nozīme Tuvajos austrumos

Kad UN sāks apspriest strīdīgo Palestīnas jautājumu, katrā ziņā pasaule uzklausīs un iegaumēs Arabu līgas iebildumus un prasības. Šī līga, kas ir pasules politikā samērā jauns jēdziens, nesen beigusi vienu no savām pirmajām lielajām un svarīgajām sesijām Ēģiptes galvaspilsētā Kairā, apliecinot vienprātīgu visu arabu valstu stāju pret žīdu cionismu.

„New York Herald Tribune" Tuvo austrumu lietpratējs Stjuarts Olsops, par sesijas noslēgumu ziņojot, vispirms tēloja, cik dīvaini izskatās tuksneša šeihi ar raga brillēm zem tradicionālām sarkanām feskām, vēl jo vairāk tad, ja tie naktslokālos lūko enerģiski, bet nemākulīgi dejot jaunākās amerikāņu dejas. Bet zem šīs drusku frivolās āriskības slēpjas arī nopietni politiski faktori. Viens no vissvarīgākajiem faktoriem, ko Eiropā un Amerikā līdz šim negrib īsti saprast, ir tas, ka arī arabu tautās modies stiprs nacionālisms. Tā rašanās cieši saistīta ar tiem pašiem nacionālisma uzplūdiem, kas izraisījuši pilsoņu karu Indoķīnā, Holandes Austrumindijā un daudzās citās zemēs, ko vēl nesen mēdza dēvēt par „koloniju zemēm".

Arabu nacionālismam ar tā saukto „koloniju zemju" nacionālismu tikai tik daudz kopīga, ka arī arabi galīgi nolēmuši atraisīties no rietumu virsvadības un darīt lietas paši pēc saviem ieskatiem. Bet tam ir vēl otra svariga iezīme, kas patiesībā iekšķīga pretruna — proti, vienlaikus pastāv „panarabiskais nacionālisms" un katras atsevišķas arabu valsts nacionālisms.

Panarabisms ir tas, kas stiprina arabu līgu, pamatojoties uz kopīgās arabu valodas, kopīgās muhamedāņu ticības un, par visām lietām, kopīgās politiskās un saimnieciskās situācijas saitēm. Pret arabu līgas interesēm vērsās atsevišķo valstu un valdnieku šaurākās intereses.

Panarabisma redzamākais vadonis ir Arabu līgas ģenerālsekretārs Abdels Azams Paša, kalsns, nervozs, ļoti inteligents vīrs ar stingru gribu. Viņam izdevies tikt galā ar ļoti sarežģītajām sarunām, kas bija nepieciešamas, lai līga vispār kļūtu iespējama. Vissvarīgākais uzdevums šai ziņā bija nolīdzināt domstarpības starp Saudi Arabijas valdnieku Ibn Saudu, Ēģiptes karali Faruku un Transjordanas valdnieku Abdulu. Olsops saka, ka nesen nobeigtās Arabu līgas sanāksmes gludā norise un lielās vienprātības nodemonstrēšana pirmām kārtām esot Azama nopelns. Pēc sesijas viņš aiz pārpūlēšanās licies slimības gultā.

Par to neesot jābrīnās, ja daudzmaz pārzinot daudzās intrigas un aizdomas, kas plosa arabu valstu un to valdnieku attiecības: Ibn Sauda un Abdulas veco naidu, Abdulas domstarpības ar Damasceņu dzimtu, kas tagad valda Sīrijā un baidās no Abdulas plāniem radīt Lielsīriju, kristīgo un musulmaņu nesaskaņas Libanonā, Huseiņu un citu arabu dzimtu iekšējos karus Palestīnā, kas raksturojami kaut ar to, ka šīs dzimtas locekļi nevis dusmās, bet dziļās sērās nogalināja kādu Huseiņu pārstāvi, kad tas nesen bija izteicies, ka varbūt tomēr saprašanās ar žīdiem būtu iespējama, gandrīz visu citu arabu valstu aizdomas pret Ēģipti, ko daudzi citi arabi negrib par arabu valsti atzīt, kamēr vēl citi baidās, ka tā pati Ēģipte varētu tikot pēc virskundzības arabu saimē, citu musulmaņu naidu pret Ēģiptes karali Faruku, pret ko ir aizdomas, ka tas grasoties sagrābt savās rokās kalifata varu utt. Patiesībā gan esot jābrīnās par to, ka arabu līga jau sen nav ar lielu troksni eksplodējusi.

Olsops piebilst, ka kopā ar Azamu savi nopelni varētu būt arī Anglijai, lai gan vairums angļu karsti apstrīd, ka Lielbritanijai būtu kāds sakars ar Arabu līgu. Neesot noliedzams arī tas, ka līga ļoti mīl šad tad iekniebt Lielbritanijas lauvam astes galā, tā ka varētu šiem angļu apgalvojumiem arī ticēt.

Katrā ziņā esot skaidrs, ka visvairāk Arabu līgu satur kopā vienprātīgais naids pret žīdiem un cionismu. Esot pat sagaidāms, ka, ja Palestīnas jautājumu kādreiz atrisinās, tad Arabu līga automatiski izirs.

Pašlaik gan grūti pateikt, cik lielā mērā arabu nostāja pret cionismu pamatota īstās jūtās un cik daudz tur izlikšanās. Ēģipte noteikti vairāk izliekoties, kamēr Irakā valda īsts naids.

Tāpēc arī grūti pateikt, ko Arabu līga patiesībā darītu, ja Palestīnu patiešām sadalītu. Azams Paša skaļi runājot par Jehadu — Svēto karu un parego, ka neskaitāmi brīvprātīgie no visām arabu zemēm celtos karam pret žīdiem. To gan lielā mērā var uzskatīt par tukšu lielīšanos, tāpat kā arabu vadoņu slepeno Bludanas nolīgumu, kas it kā paredzot jebkādas žīdu valsts saimniecisku un politisku boikotēšanu un īpašu musulmaņu brīvprātīgo apmācīšanu karam pret žīdiem. Kāds angļu novērotājs izteicies, ka, pēc viņa domām, Palestīnas sadalīšana, ja vien tā nebūtu pārāk nelabvēlīga arabiem, gan izraisītu skaļus protestus un vaimanas, bet ar to pašu arī viss izbeigtos. Tai pašā laikā kāds amerikāņu novērotājs izteicies, ka, pēc viņa domām, arabu pretestība tomēr nemitētos un mazai žīdu valstiņai nebūtu iespējams ilgstoši pastāvēt. Olsops domā, ka neviens tagad nevarot pateikt, kas īsti notiktu. Skaidrs esot tikai tas, ka cionisms un arabu naids pret to izraisījis jauna politiska faktora rašanos Tuvajos austrumos, proti — Arabu līgu.

NYHT

Itin kā lielais zilonis...

Iedzimto bungas triciņāja karsto Dienvidafrikas nakti. Džungļu telegrafa sasaukti, tūkstoši baiga izskata Zulu cilšu virsaiši devās garā svētceļojumā. No simtu jūdžu attāliem kalniem tie virzījās uz vienu noteiktu vietu, skanīgiem plīts riņķiem ap kājām, teļādas apmetņiem. Aiz viņiem gāja sievas, uz galvas nesdamas lielus grozus ar augļiem un dāvanām. Vairāk kā 70 000 iedzimto sanāca Ešvoras lidlaukā, lai apsveiktu Lielbritānijas karali, karalieni un princeses.

Pie bungu skaņām tie dejoja „Mgoma Umkosi". Dažus soļus no karaļa dejotāji apstājās, un vecākais virsaitis teica: „Tā, itin kā Lielais Zilonis pirmo reiz būtu spēris kāju uz mūsu zemes, mēs jutām, ka tā nodreb, un savās sirdīs teicām: Lielais beidzot ieradies, lai skatītu savus bērnus . . ."

Pasaulē tātad tomēr vēl ir romantika. Pasaulē vēl ir cilvēki, kas var diet un apsveikt „savus lielos".

L p.

DAŽOS VĀRDOS

Atomu praktiska pielietošana vēl aiz kalniem, atzinusi angļu zinātnieku komisija, kas atbildējusi valdības pieprasījumam, vai atomenerģiju nevarētu ņemt talkā valsts jaunuzbūves darbam.

UN Balkānu izmeklēšanas komisija bija paziņojusi, ka tai nozagti svarīgi dokumenti. Komisijas sekretārs tagad paskaidrojis, ka dokumenti tomēr nav nozagti, bet „aiz pārskatīšanās" palikuši Sofijā, no kurienes Bulgārijas valdība tos nekavējoties nosūtīšot uz Ženevu.

Francijai trūkst miltu un tāpēc valdība noteikusi, ka visām maiznīcām divas dienas nedēļā jābūt slēgtām. Aizliegts cept smalkmaizītes. Jūlija beigās Francija cer atcelt benzīna ierobežojumus.

Nemieri Francijas kolonijās nerimstas. Madagaskarieši nogalinājuši salās gubernātoru, eiropiešu nami pilsētās deg.

Karavīru melnā tirgus darījumi aizjūras zemēs var izmaksāt ASV valdībai vairāk kā 500 milj. dolaru, ziņo AP. Tas ir divreiz vairāk par to summu, ko savu karavīru spekulācijas dēļ zaudējusi Lielbritanija.

Par 260 dolariem ASV var pirkt jaunu mazauto, kas ar litru benzīna brauc ap 30 km. Alumīnija mašīnai ir viens ritenis priekšā un divi aizmugurē, to dzen viencilindra motors. Modelim ir automatisks ātrumu slēgs, parasta parasta baterija un automatisks starters. Ātrums līdz 60 km stundā.

Polija grib eksportēt šķiņķi un bekonu uz ASV un Angliju, ziņo AP. Laikraksts „Economic Daily" piebilst, ka Polijai pašai trūkst taukvielu un gaļas, tāpēc esot iespējams, ka par naudu, ko iegūs par dārgā šķiņķa un gaļas eksportu, ārzemēs iepirks citu, lētāku gaļu. Pirms kara Polija eksportējusi daudz gaļas produktu.

Arī Itālijā varēs šķirt laulības, jo satversmes sapulce ar 94 pret 91 balsi grozījusi laulību likumu.

Padomju Savienība pērk nekustamus īpašumus Berlīnē, ziņo „Chicago Tribune". Padomju iestādes un firmas pērkot īpašumus par vācu markām, kas tām pašām nemaksā nekā. Gan nami, gan uzņēmumi, kas pēdējā laikā pirkti, reģistrēti kā padomju ārējās tirdzniecības departamenta, padomju filmu sabiedrības „Sovkino", padomju - vācu naftas sabiedrības uc īpašumi.

Berlines austrumu priekšpilsētā Šeneichē, kā ziņo DENA, krievu un vācu policija apcietinājusi „lielāku skaitu" vāciešu, pie kuriem atrasts angļu joslā licencētais Berlines laikraksts „Telegraf", kas ziņojis par iepriekšējā dienā notikušām demonstrācijām pret badu Šeneichē.

Amerikāņu militārā valdība Vācijā noteikusi, ka visiem amerikāņiem, kas tieši darbojas ar vāciešiem, obligāti jāmācās vācu valoda. No kursiem atbrīvos tikai tos, kas pārbaudījumā pierādīs, ka vāciski jau iemācījušies.

Kādā kolaborantu internēšanas nometnē Francijā atrasti ieroči un municijas krājumi. Nometne pārmeklēta pēc tam, kad apkārtnes iedzīvotāji ziņojuši, ka virs tās vairākkārt redzētas svešas lidmašīnas, kas nometušas izplētņus ar saiņiem.

Francis Papens pārvests uz internēto nometnes slimnīcu Garmiša-Partenkirchenā.

Vēlreiz visus pulksteņus stundu uz priekšu pagriezt nolēmusi Sabiedroto kontrolpadome Vācijā. To izdarīs 11. maijā pl. 3 naktī.

Masu televiziju ASV varot gaidīt ne ātrāk kā pēc diviem gadiem, pareģo speciālisti.

Bagāža ar 6 gadu nokavēšanos pienākusi kādam Evertam, kas pirms kara izceļojis no Šveices uz ASV. Savu sūtījumu viņš saņēmis dažas dienas pirms tam, kad taisījies atgriezties Šveicē.

Vai atsāks sarunas par Koreju

TĀLO AUSTRUMU „GRIEĶIJA" UN „DIENVIDSLAVIJA"

Molotovs, atbildot uz Maršala vēstuli, paziņojis, ka Padomju Savienība tagad ar mieru atsākt pārtrauktās sarunas par pagaidu valdības dibināšanu Korejā. Padomju Savienība vēloties tādu valdību, kurā būtu pārstāvētas visas korejiešu demokratiskās partijas. Molotovs, pēc Štutgartes radio ziņām, piebildis, ka sarunas pārtrauktas amerikāņu vainas dēļ, jo tie esot noraidījuši visus padomju priekšlikumus.

Tai pašā dienā TASS, pēc Berrominsteras radio ziņām, pavēstījis, ka Korejas dienvidu daļā amerikāņi esot apcietinājuši ap 2100 demokratisku korejiešu.

Korejas jautājums izpelnījies lielāku ievērību ASV presē pēc tam, kad Maršals, stādamies ārlietu ministra postenī, norādīja, ka Koreja ir viena no svarīgām ārpolitikas problēmām, un it sevišķi pēc Maskavas konferences sākšanās. Pirms apmēram desmit dienām amerikāņi pasludināja savu nodomu vajadzības gadījumā radīt neatkarīgu Dienvidkoreju. „Los Angelos Time" pēc tam ievadrakstā, ko pārsprieda arī citi lieli laikraksti, aizrādīja, ka ASV veltījusi Korejai pārāk maz vērības. Tas esot jānožēlo, jo taisni Korejā ASV un Padomju Savienības domstarpības esot izpaudušās spilgtāk kā jebkur citur. Tur esot redzamas visas tās pašas problēmas, kas Turcijā un Grieķijā, tikai vēl daudz skaidrākā un tīrākā veidā, jo ūdeņus nesadulkojot citu valstu tuvums un intereses.

Kairas konferencē 1943. gadā norunāja, ka Korejai nekavējoties piešķirama neatkarība. 1944. g. Jaltā vienojās, ka amerikāņi cīnīsies pret japāņiem Korejā uz dienvidiem no 38. platuma grada, krievi uz ziemeļiem no šīs līnijas. Līdz japāņu kapitulācijas laikam vēl nebija norunāts, kā Koreju okupēs, tāpēc ASV un Padomju Savienība nolēma pagaidām palikt pie minētās robežas. Maskavas konferencē 1945. g. decembrī vienojās, ka armiju virspavēlnieki izveidos pagaidu valdību, kas sākumā darbosies kopīgā amerikāņu un krievu uzraudzībā abās joslās. Virspavēlnieki nonāca strupceļā uzreiz, un pagājušā gada maijā izbeidzās arī viņu kopīgas apspriedes. Kopš tā laika bija skaidrs, ka krievi nepiekritīs nekam citam, kā tikai komūnistiskai korejiešu valdībai.

„New York Herald Tribune" Tālo austrumu lietpratējs Stīls nesen apmeklēja Koreju un pēc tam ziņoja, ka pastāv divas Korejas. Uz ziemeļiem no 38. platuma grada dzīvo 10 milj. korejiešu, kas „cieš no tā, ka tiem ir pārāk daudz komūnisma, pārāk maz demokratijas un pārāk maz ko ēst." Uz dienvidiem no šīs līnijas dzīvo 19 milj., kam amerikāņi centušies dot demokratiju, lai gan „korejieši to nesaprot un vairāk interesējas par to, kad amerikāņi aizvāksies un kur ņemt jaunu uzvalku". Lielākā daļa Korejas rūpniecības atrodas ziemeļu joslā, labākās lauksaimniecības zemes dienvidos. Pat ja abas joslas izdotos apvienot, saimniecības stāvoklis tomēr būtu grūts, jo japāņi bija Koreju pilnīgi iekļāvuši savā sistēmā un tās saimniecība izveidota tikai par papildinājumu Japānai, bet ne patstāvīgai eksistencei.

Arī šis autors izsakās, ka Dienvidkorejas stāvoklis ļoti līdzīgs Grieķijas stāvoklim. Ziemeļkoreju viņš nosauc par „Tālo austrumu Dienvidslaviju, kam ir arī savs Tito." Ziemeļkorejai esot arī sava korejiešu valdība, kas autoritāra, komūnistiska un krieviem paklausīga. Tai ir ātri augoša korejiešu armija. Šī valdība esot ieguvusi 95 proc. balsu. Krievi un Korejas komūnisti saucot to par demokratiju, lai gan amerikāņi un vairums korejiešu tam nepiekrītot. Skaidrs esot tas, ka, ja krievu un amerikāņu okupācijas spēkus piepeši atsauktu, tad tūlīt sāktos pilsoņu karš, kurā komūnistiem būtu milzīgs militārs pārsvars.

Komūnisms Korejā, tāpat kā Ķīnā un Japānā, esot ieguvis orientālu nokrāsu. Lauksaimniecība un sīkie uzņēmumi neesot nacionālizēti. Sadalītas gan lielākās zemes; visas fabrikas, atskaitot tās, kas nepieciešamas krievu armijai, nodotas Korejas valdībai.

Jau minētais „Los Angelos Time" tālāk raksta, ka ASV tagad jāizšķiras: tā var pamest savu joslu Korejā, kas ir tramplins lēcienam uz Japānu un vispār stratēģiski svarīgākā pussala Ķīnas jūrā, vai arī tai jācenšas izveidot savu Korejas daļu par patstāvīgu vienību, kamēr tur patiešām rodas stipra nekomūnistiska valdība. Ja amerikāņi aizietu, krievi ienāktu un līdz ar to dominētu visu Āzijas austrumu piekrasti, no kurienes iefiltrētos Japānā. Palikšana maksājot daudz naudas un ārlietu ministra vietnieks Dīns Ečesons jau pieprasījis Korejas vajadzībām ap 3 miljardu dolaru trim gadiem. Ar šīs programmas paziņošanu Ečesons apliecinājis, ka ASV valdība izšķirusies ierobežot krievu ekspansiju Tālajos austrumos. Losandželosas laikraksts piezīmē, ka esot dīvaini, ka pasaule šim jautājumam veltī tik maz vērības, jo patiesībā tam esot gluži tās pašas konsekvences, kas lēmumam palīdzēt Grieķijai un Turcijai. Koreja esot uz mata tāda pati atslēgas pozicija, kāda ir Grieķija un Turcija kopā. Starpība esot tikai tā, ka korejiešiem divu paaudžu laikā nav bijusi pašu valdība un dienvidkorejieši esot sąšķēlušies simtu partijās. Tiklīdz tie paši zināšot, ko īsti grib, amerikāņi viņiem neatkarību došot, bet ASV gribot garantijas, lai valsts varu nesagrābj neliela komūnistu grupa.

NYHT

Ko dara Eiropas bēgļi, kas iecelojuši ASV pēdējos 12 gados?

„Newsweek" īpašā rakstā apskata to Eiropas bēgļu likteni, kas ieplūduši ASV, bēgdami no totalitārisma Eiropā pēdējos 12. gados. Lielākais ieguvums visiem šiem bēgļiem bijusi atbrīvošanās no bailēm. „Kad tagad kāds klauvē pie durvīm, nekad nesatrūkstos, jo zinu, ka tā nav slepenā policija," teicis viens no šiem bēgļiem. Citi domā, ka svarigs ir arī tas ieguvums, ka Amerikā nav šķiru starpības. Kāds italis teicis: „Visvairāk man patīk tas, ka varu staigāt pa pilsētu virsvalkā, un tomēr neviens nenoskata mani no augšas uz leju."

Bēgļiem Amerikā bijis jāmācās daudz jauna. Viena no ēnas pusēm, ko tie nebija sagaidījuši, bijusi tā, ka amerikāņi neraugās uz bēgļiem visai labvēlīgām acīm. Bēgļu jau sen esot pārāk daudz, daudziem no tiem pārāk daudz naudas, tie atņem pašiem amerikāņiem labākos darbus. Pašus pirmos bēgļus tur saņēma ar lielu līdzjūtību, vēlāk sirsnigi apsveica tikai tādus vīrus kā Albertu Einšteinu un Enriko Firmi, kas daudz devuši amerikāņu zinātnes uzplaukumam.

Īstais bēgļu skaits gan vēl joprojām nav noteikti zināms. Šīgada sākumā iznākusi 453 lappušu bieza grāmata „Bēgļi Amerikā", kur vesela grupa pētnieku un statistiķu ar Jēlas universitātes sociologijas profesoru Deviju priekšgalā sakopojuši visus iegūstamos datus par pēdējo 12 gadu bēgļiem. Grāmatā teikts, ka šo bēgļu skaita vērtējumi svārstās starp 240.000 un 320.000. Apmēram četras piektdaļas no viņiem, domājams, ir žīdi, apm. 9 proc. luterāņu, 6 proc. katoļu, citi bez noteiktas ticības. Pēc žīdiem visvairāk ir vāciešu un austriešu, tad poļu, čechu, krievu, franču un itaļu. Mazāk ir holandiešu, beļģu, dienvidslavu, rumāņu un lietuviešu. Apmēram puse visu bēgļu ir sievietes, lielā daļa precētu. Ceturtā daļa ir „baltroči". Kristīgo vidū visvairāk brīvo profesiju darbinieku, žīdu vidū visvairāk tirgotāju un ierēdņu. Lai gan deviņas desmitdaļas bēgļu vispirms iebraukuši Ņujorkā, 78,6 proc. žīdu un 69,5 kristīgo drīz devušies tālāk uz citām pilsētām, it sevišķi tādām, kur jau iepriekš lielāks skaits ārzemēs dzimušu iedzīvotāju, visvairāk uz lielām pilsētām Mičiganā, Ohaijo, Ņudžersijā, Pensilvanijā, Masačuzetā, Ilinoisā un Kalifornijā.

Lielākā daļa pa šiem gadiem atraduši darbu, bet gandrīz nekad ne to, ko tie strādājuši agrāk. Valodas neprašanas un amerikāņu aizspriedumu dēļ lielākā daļa pieņēmusi fiziskus darbus. 64,4 proc. no vīriešu kārtas bēgļiem pelna caurmērā 50 dolaru nedēļā, sievietes pelna no 20 līdz 40 dolaru nedēļā.

Grāmatas noslēgumā prof. Devijs saka, ka bēgļu novērošanas rezultātā jāsecina, ka „visā visumā bēgļi pierādījuši lielu piemērošanās spēju un samērā ar savu skaitu atnesuši daudz labuma".

Skandinaviem viena valoda?

Trim Skandinavijas valstīm — Zviedrijai, Norvēģijai un Dānijai pastāv kopīga valodnieku biedrība, kuŗas uzdevums tuvināt šo valstu jau tā radniecīgās valodas, lai ar laiku visi 13,5 miljoni skandinavu runātu vienu valodu. Biedrības Dānijas nodaļa atzinusi, ka vajadzīga dāņu ortografijas reforma, vispirms atmetot lietvārdu rakstību ar lielo burtu.

„Time" raksta par apstākļiem Baltijas valstīs agrāk un tagad

Amerikāņu nedēļas laikraksts „Time" 14. aprīļa numurā sniedz rakstu „Baltijas valstis", kurā pēc bēgļu ziņojumiem, vēstulēm, nostāstiem un oficiāliem padomju rīkojumiem attēlo pašreizējo dzīvi Baltijas zemēs.

Rakstu ievada latviešu tautas dziesmas „Kas tie tādi, kas dziedāja" tulkojums ar norādījumu, ka šī izmisuma dzeja radusies no verdzības dziļumiem zemēs, kur saule auksta un zeme cieta, bet sveši kungi allaž bijuši vēl cietāki un vēl aukstāki. Gadu simteņiem Baltijas zemnieki strādājuši saviem kungiem feodāļiem — zviedriem, krieviem, poļiem, vāciešiem. Tagad kopš Latvija, Lietuva un Igaunija 1940. gadā iekļauta Padomju Savienībā, rietumu logs Baltijas jūrā atkal cieši noslēgts. Pirms šī kara baltieši pasaulei bijuši pazīstami kā izglītotas, darbīgas un spēcīgas zemnieku tautas. Pieminēta vasaras dzīve Rīgas līča liedagā un prieka pilnās Jāņu svinības. Tagad klusajos Lietuvas mežos mītot vienīgi pretkrievu partizāni. Baltieši bijuši lepni uz savām kultūrām, daudz apmeklējuši operu un baletu un mīlējuši atcerēties reizes, kad Rīgā koncertējis Roberts Kasadezus vai operā dziedājis Šaļapins. Tagad viss esot citādi un iedzīvotājiem arī neesot patikas teātrus apmeklēt. Kāds lietuviešu bēglis stāstījis, ka pēc tā, ko viņš 1946. gada 13. jūnijā pats savām acīm redzējis Viļņā, viņam neesot patika apmeklēt izklaidēšanās vietas. Tallinā agrāk ik pēc pieciem gadiem notikuši dziesmu svētki, piedaloties 15.000 dziedātājiem un 3000 orķestrantiem (ievietots arī kāds igauņu dziesmu svētku uzņēmums); tagad šādu svētku vairs neesot un igauņi stāstot, ka viņiem grūti atrast pietiekamu skaitu vīru balsu.

Autors raksturo arī MGB, (agrākā NKVD) darbību un pastāsta, ka kādreiz pazīstamās Rīgas daudzās konditorejas tagad stāvot tukšas, bet daudzie puķu veikali tikko esot kas vairāk par atmiņām. Caurmēra strādnieks izpelnot ap 300 rubļu mēnesī — tik brīvā tirgū maksājot kilograms žāvētas desas. Izveidojies jauns sabiedrības virsslānis, kam īpašas privilēģijas. To deva esot 16 kg gaļas mēnesī, viņiem rezervēti īpaši restorāni, atsevišķi sarīkojumi un koncerti utt. Tiekot veicināta krievu iecelošana un krievi to darot labprāt, jo dzīve viņiem Latvijā šķietot patīkamāka nekā mājās. Tallinā trešdaļa visu jaunpiedzimušo esot krievi. Krievu valoda, tāpat kā cara laikos, atkal esot godā. Rakstā tālāk attēlota zemes reforma pēc pirmā pasaules kara, no lielajām muižām radot vidēja lieluma privātsaimniecības, kā arī pašreizējais zemnieku darbs sovchozos un atlīkušo privāto saimniecību stāvoklis. Iedzīvotāji klusēdami saņemot savu likteni, jo zinot, ka, kaut gan rietumu zabiedrotie formāli nav atzinuši Baltijas valstu pievienošanu — krievi tur tomēr rīkojoties uz palikšanu.

Vājprātīgais uz skatuves

Neparasts traucējums gadījās Bonnas kamerspēļu teātrī, kur „Merijas Stjuartes" izrādes laikā, aktieriem lomas tēlojot modernos tērpos, uz skatuves ieradās kāds vīrietis, notrieca no galda krusifiksu, apgāza lūgšanu soliņu un iedeva plauku Melvila tēlotājam. Tas izrādījās kāds gara slimnieks, kuŗu bija paredzēts ievietot teātŗa ēkā esošajā psichiātriskā slimnīcā.

Grozījumi
basketbola spēles noteikumos

„Tēvzemes" apgādā Hanavā iznākuši „Basketbola spēles noteikumi" ar ASV un Kanādā 1946./47. g. sezonā oficiāli apstiprinātiem jauninājumiem. P. g. 10. nov. LS un FAP izšķirās, ka tie pielietojami arī latviešu sportistu sacensībās emigrācijā. LS un FAP uzdevumā noteikumus no angļu valodas tulkojis amerikāņu joslas basketbola vad. A. Aizstrauts. Vairāki grozījumi ir visai svarīgi.

Pēc tiesneša signāla uzbrūkošās vienības spēlētājiem bumba nekavējoties jānodod tiesnesim. Tas paziņo pārkāpumu, pēc kam dod bumbu spēlētājam, lai to atkal ievadītu sacensībā. Iegūto grozu tiesnesis vairs nesvelpj, bet iemetiens laukumā notiek līdzšinējā kārtībā. Spēlētāju no sacensības izslēdz ar tiesneša 5. personīgo piezīmi. Soda metiena gadījumā vienības kapteinim tiesības atteikties no tā izpildīšanas (2 metienu gadījumā tikai no pēdējā) un lūgt bumbu ievadīt spēlē ar iemetienu no laukuma sāniem. Nevar atteikties vienīgi tad, ja ir abusējs vai tehnisks sods. Pēc pēdējā bumbu sacensībā ievada vienība, kuras labā soda metiens piešķirts. Pārtraukumu — „time - out" var pieprasīt katrs spēlētājs. Ik puslaiks ilgst 2×10 min. ar 2 min. starpbrīdi. Bumbai atļauts skart arī sportista kāju zem celiem, izņemot tīšu spersanu. Uzbrūkošās vienības dalībnieki nedrīkst uzturēties norobežotajā soda laukumā (ar vai bez bumbas) ilgāk par 3 sekundēm. Izņēmums ir tikai tad, ja bumba lido groza virzienā vai arī uzbrucējs cenšas atlēkušo bumbu iesist grozā. Bumbas lidojuma laikā noliegts virs groza turēt rokas un grozu skart ar rokām. Pēdējie ierobežojumi domāti augumā sevišķi gariem spēlētājiem — „milžiem".

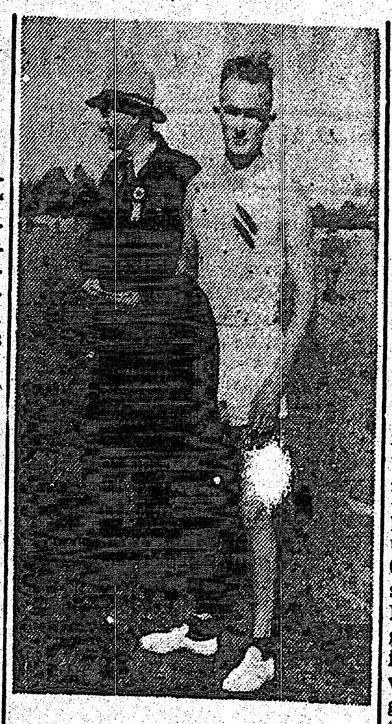

Hanavas latviešu vieglatlēti jauno sezonu ievadīja ar meža skrējienu. Vīriešu sacensībās apm. 950 m distancē uzvarēja Valdis Teteris (2:28,0 min.), bet sieviešu konkurencē Staņislava Šprūdženiece (500 m — 1:50,0 min.). Startēja arī daudz jauniešu. Uzņēmumā: V. Teteris kopā ar treneri R. Dekšenieku.

(H. Zaļuma uzņ.).

Jaunie noteikumi gan būs teicams palīgs mūsu basketbola līmeņa izkopšanai, bet žēl, ka latviskajā tulkojumā, salīdzinot ar oriģinālu, dažas vietas ir visai neskaidras un pat nepilnīgas. Citādi darbam būtu daudz lielāka vērtība. Izdevuma augstā cena (40 lpp. — RM 5.—) attaisnojama tādēļ, ka tīrais atlikums no šīs grāmatiņas ieplūdīs LS un FAP kasē.

Šm.

9 valstu maratonisti Bostonā

UZVAR KOREJIETIS JANS BOKSU, SASNIEDZOT JAUNU REKORDU

Tāpat kā vienmēr, Bostonas slavenajā maratona skrējienā šogad atkal bija spēcīga starptautiska konkurence. Piedalījās 9 valstu 156 skrējēji. Uzvarēja augumā mazais 24 g. v. Korejas students Jans Boksu. Parastajā sacīkšu ceļā, kas ved no Hipkintonas uz Bostonu, viņš sasniedza jaunu lielisku rekordu — 2:25:39,0 st. Līdzšinējais rekords kopš 1942. g. piederēja amerikānim Džo Smitam un bija 2:26:51,0 st. Sākumā, pirmās 6 jūdzes plecu pie pleca cīnījās Boksu un 1946. g. Eiropas meistars Miko Hitanens (Somijā), kas gandriz 20 gadu vecāks par korejieti. Hitanens ieguva 2. v. (2:29:39,0 st.). Trešā vietā ierindojās amerikānis Teds Vogels (2:30:10,0 st.), bet 4. bija viņa tautietis Džerards Kots (2:32:11,0 st.). Balkānu čempions grieķis Atanosioss Ragazoss ieguva 6. vietu (2:33:34,0 st.), Turcijas meistars Sevki Koru sasniedza mērķi septītais (2:37:50,0 st.), bet soms Vaino Muinonens bija devītais (2:38:59,0 st.). Pagājušā gadā Bostonas maratonā uzvarēja grieķis Stilianoss Kriakidess.

LATVIEŠI PALĪDZ KĻŪT PIE MĀKSLĪGĀ LEDUS SLIDOTAVAS

Vācijas mērogā pag. gadā nekādas sekmes neguva „HC. Augsburg" ledushokejisti. Šogad, kad vienības sastāvu pastiprināja vairāki latviešu spēlētāji, stāvoklis pilnīgi mainījās. „HCA" izcīnīja skaistas uzvaras un sacensības pulcēja daudz skatītāju. Pamatīgi auga arī kluba līdzekļi. Iegūto atlikumu no pag. sezonas spēlēm, apm. RM 100.000.—, „HCA" izlietos mākslīgā ledus slidotavas izbūvei Augsburgā. Darbi jau pasākti, un, ja nu tas noticis, tad augsburgieši pateicību parādā arī latviešiem.

ARDŽENTIJA, KASABLANKA, KAIRA, TEHERANA

IZVILKUMI NO TĀM NODAĻĀM ELIOTA RUZVELTA GRĀMATĀ PAR VIŅA TĒVU PREZIDENTU FRANKLINU DELANO RUZVELTU, KUR ATTĒLOTAS LIELĀS KARA LAIKA KONFERENCES

(7. turpinājums)

Kādu vakaru Staļins rīkoja dineju. Bez tēva un Čerčila viņš vēl bija ielūdzis Idenu, Molotovu, Herimenu, Hopkinsu, Klarku, Keru un visus tulkus. Es nebiju ielūgts, bet, kad pasniedza pirmo ēdienu, mani pa atvērtām durvīm ieraudzīja kāds krievu slepenā dienesta ierēdnis, kas stāvēja aiz Staļina. Viņš noliecās un čukstēja Staļinam ausī. Maršals pacēla galvu un paskatījās uz mani. Ātri steidzos no priekšnama pazust. Bet Staļins jau bija piecēlies, lai sauktu mani. No viņa kustībām skaidri nopratu aicinājumu piedalīties dinejā. Kāds tulks arī tūlīt apstiprināja to pašu vārdiem. Staļins panāca pretim, saņēma mani aiz rokas, ieveda zālē un apsēdināja starp Idenu un Herimenu.

Tā iznāca piedalīties dinejā.

Šai pirmajā krievu stila banketā, kur piedalījos, redzēju pats savām acīm, ka visi nostāsti par šādiem sarīkojumiem bijuši patiesi. Vienīgais runas veids bija ar tostiem. Tas var šķist divaini, bet, ja vien varat panest alkoholu, tad paši redzētu, ka arī tā var labi līksmoties. Tādējādi, pat ja gribat teikt kaut ko par tik parastu tematu kā laika apstākļiem, jums jāsaka:

„Es gribētu izsaukt tostu uz lielisku laiku, ko esam baudījuši!" Visi piecelsies un iedzers. Arī tā laba sistēma.

Tādā situācijā vodka var kļūt nelāgs draugs, bet es ievēroju, ka Staļins dzēra savējo visu sarīkojuma laiku. Viņa glāzi pildīja no īpašas pudeles. Tur nebija ūdens. Vienreiz viņš piepildīja manu glāzi no savas pudeles, lai to izdarītu, apnākdams apkārt visam galdam. Ja šis dzēriens nebija vismaz 100 procentīgs spirts, tad es patiešām negribētu, lai man reiz būtu jādzer īstā manta.

Uz viesību beigu galu krusttēvs Džo izsauca nezkuŗo tostu. Šoreiz par nacistu kara noziedzniekiem. „Es ierosinu visātrāko tiesu visiem Vācijas kara noziedzniekiem — tiesu eksekucijas rotas priekšā. Dzeru uz mūsu vienprātību aizekspedēt viņus no šīs pasaules tikpat ātri, cik ātri mēs tos sagūstīsim, viņus visus, un viņu skaits nedrīkst būt mazāks par 50.000!"

Čerčils ātri kā zibens bija kājās. Premjērs visu tostu laiku bija dzēris savu iemīļoto brendiju, un pat tik rūdīts vīrs, kā viņš, juta, ka viņa mēle drusku ķeras. Viņa seja un pakausis bija pietvicis.

„Šāda izturēšanās ir taisni pretēja angļu uzskatiem par taisnīgumu!" viņš sauca. „Es domāju, ka nevienam, vai viņš būtu nacists vai nenacists, nebūtu jāstājas eksekucijas rotas priekšā bez taisnas tiesas, vienalga, kādi pierādījumi par viņa darbību arī mums būtu!"

Tēvs, kas bija smaidījis, tomēr juta, ka stāvoklis saspīlēts un tāpēc nolēma nogludināt to ar joku.

„Kā parasti," viņš teica, „liekas, ka man būs jāuzņemas strīdus starpnieka loma. Varbūt, ka mēs 50.000 vietā varam vienoties par mazāku skaitu. Vai teiksim — 49.500?"

Amerikāņi un krievi smējās, bet angli sēdēja stingām sejām. Tad Staļins turpināja tēva kompromisa joku, jautādams visapkārt galdam, vai būtu vēl kādi priekšlikumi. Cerēju, ka viņš apmierināsies ar atbildēm, ko iegūs, iekāms sasniegs mani, bet viņš neatlaidās. Beidzot bija mana kārta.

„Labi," es teicu, „vai viss šis jautājums nav diezgan akadēmiskas dabas? Pēc manām domām būs tā: kad mūsu armijas sāks iet uz priekšu no rietumiem un jūsu armija nāks no austrumiem, tad krievu, amerikāņu un angļu karavīri atrisinās visus jautājumus lielākajai daļai no šiem 50.000 jau kaujā."

Staļins labpatikā plati smaidīja, apnāca apkārt galdam, aplika man roku ap pleciem. Tad piepeši jutu, ka dusmīgs pirksts brīdinoši grozās manu acu priekšā.

„Vai gribat bojāt attiecības sabiedroto starpā? Kā jūs iedrošinātīes šādi runāt?!"

Tas bija Čerčils. Viņš bija pārskaities. Laimīgā kārtā dineja drīz pēc tam beidzās, un es pavadīju tēvu uz viņa istabu, lai atvainotos. Galu galā, sabiedroto attiecību bojāšana nav joka lieta. —

Tēvs skaļi smējās. „Neuztraucies," viņš teica. „Tu runāji pareizi. Vinstons zaudēja galvu. Kad viņš rīt pamodīsies, viņš būs visu aizmirsis."

Nākošā dienā bija Čerčila dzimumdiena — sešdesmit devītā. Vakarā bija paredzēta liela dineja angļu vēstniecībā. Pēdējā trīs lielo tikšanās ar štābu priekšniekiem bija nolikta pl. 16,00 pēc pusdienas.

Kad sēde ap 18,15 beidzās, ierados pie tēva parunāties, kamēr viņš atpūtās Čerčila dinejai.

„Vienojāmies," viņš laimīgs teica. „Beidzot izlēmām, kad sākt rietumu invāziju."

„Vai pavasarī?"

„Pirmajā maijā. Tā krieviem laimīga diena. Tie viņu lielie svētki, kā pats zini." Tēvs bija ļoti apmierināts. „Un mēs vienojāmies arī par to, ka būs arī trieciens no Vidusjūras."

„Tad tomēr Balkānos?" pārsteigts iejautājos.

„Nē. Iebrukums Dienvidfrancijā. Visus uzbrukumus saskaņosim vienlaicīgi, mēs bruksim Francijas ziemeļos un dienvidos, krievi no austrumiem. Es patiešām domāju, ka 1944. gada beigās būs arī kara beigas Eiropā. Ja uzbruksim no visām pusēm, nacisti nevarēs izturēt vairāk kā kādus deviņus mēnešus."

Nākošā dienā saņēmu dienesta rīkojumu doties uz Tunisu, bet man pēc kādām dienām vēl izdevās no turienes aizlidot uz Kairu un satikt tēvu pirms viņš devās mājās. Satiku viņu gultā. Viņš atpūtās pēc daudzām apspriedēm un lasīja kriminālromānu. Prasīju viņam, kāda bijusi pēdējā diena Teheranā.

„Vai redzēji komunikē, par kuŗu vienojāmies?" viņš jautāja. Kamēr vēlreiz pārlasīju to, tēvs izteica piezīmes. Viņš teica, ka tas gandriz tikai viņa vārdiem sacerēts un tīši nav ieturēts parastā diplomātisko frazu stilā.

„Novērst karus uz daudzām paaudzēm," es lasīju un pabrīnījos. „Kāpēc uz daudzām paaudzēm? Kāpēc ne uz visiem laikiem?"

„Vienā paaudzē esam pieredzējuši divus karus," atteica tēvs. „Un pārāk daudzi jau solījuši mieru uz visiem laikiem. Mēs Teheranā vienojāmies, ka mūsu trīs lielvalstis, vistiprākās pasaulē, varētu vienoties par kopīgu ārpolitiku, lai nodrošinātu pasaulei mieru daudzām paaudzēm . . . Starplaikā man bija vēl saruna ar krusttēvu Džo. Mums diviem vien. Pēc tam, kad viņš teicās gatavs iestāties karā pret Japānu, es . . ."

„Ko?"

„Skaidrs, mēs runājām par karu Klusā okeanā . . . Liekās, ka to darījām arī jau tad, kad tu vēl biji Teheranā."

(Turpmāk beigas)

JALTAS KONFERENCE,

kur sastapās Čerčils, Ruzvelts un Staļins; pēdējā rindā redzams ģenerālis Maršals. Life.

Kas būs trimdas meistars šachā?

No 5.—17. maijam Fišbachā spēkosies L. Endzelīns, K. Ozols, E. Zemgalis un A. Bankis, lai noskaidrotu latviešu emigrācijas meistaru šachā. — Amerikāņu joslas meistartitulu šachā vienību sacensības ieguva Fišbachas spēlētāji.

GRIEĶU - ROMIEŠU CĪŅAS TIESNEŠU KRĪZE

Daudzi speciālisti pēc Eiropas meistarsacīkstēm grieķu-romiešu cīņā Prāgā izteikušies, ka sacensības gan bijušas ļoti vērtīgas, bet vājš izvērties tiesnešu darbs. Visām valstīm tādēļ nākotnē jārūpējas par teicamu sacīkšu vadītāju kadru. Slīvākā cīņa, pat varbūt arī saistošākā, kādu jebkad absolvējuši amatieri, notikusi vidējā svara finālā, kad krievs Bjelovs pieveicis turku Taifūru.

20 gadu basketbola tiesneša darbā redzams Gustavs Siliņš, kas tagad dzīvo emigrācijā Lībekā. Pirmās sacensības viņš vadīja 1927. g. pavasarī un Latvijas neatkarības laikā bija daudzu starptautisku sacīkšu tiesnesis ne vien mūsu dzimtenē, bet arī ārzemēs.

Berchtesgādenas „Insulas" nometnes sporta dzīvi vada mūsu bij. valstsvienības futbolists V. Svistuhenko. Nometnes meistarsacīkstēs šachā uzvarēja M. Pagasts, bet galda tenisā E. Lauris. Pēdējā laikā daudz startējuši „Insulas" volejbolisti un basketbolisti.

Vircburgas - Nirnbergas apgabala volejbola meistarībā vienības (sievr. un vīr.) piesakāmas līdz 15. maijam P. Skrastiņam: (13a) Hersbruck, DP Camp „Kathaun".

Marktredvicas latviešu meistarsacīkstēs galda tenisā negaidīti, bet pelnīti uzvarēja Osv. Šmits, 2. E. Paeglītis, 3. M. Visgaušis.

Parīze — Brisele, 326 km garajā riteņbraukšanas sacensībā uzvarēja beļģis Sterkijs, veicot distanci 9:04,00 stundās.

„Bimbo" Binderu, austriešu slavenu futbolistu, kas ar Vīnes „Rapid" vienību kādreiz spēlēja arī Rīgā, ungāri pieprasa izdot kā kara noziedznieku.

Zviedrijā šovasar viesosies 7 slavenas ārzemju futbola vienības, to vidū „Strassbourg", kur spēlē arī mūsu Vanags.

Džo Luiss savu pasaules meistartitulu boksā aizstāvēs 26. jūn. Nujorkā pret itaļu amerikāni Melio Betīnu.

Eiropas meistarsacīkstes boksā sāksies 12. maijā Dublinā. Savus reprezentantus pieteikušas 15 valstis.

Eiropas meistarsacīkstēs peldēšanā, kas notiks 10.—14. sept. Montekarlo, dalībniekus pieteikušas visas Eiropas valstis, izņemot Vāciju.

Aizbēdzis kasieris ar 170 milj. marku

„New York Herald Tribune" korespondente Berlīnē ziņo, ka padomju iepirkšanās aģentūra Berlīnē, kas par vācu markām uzpirka sudrabu, dimantus, zeltu, benzīnu un amerikāņu dolarus, kopš kādām dienām darbību pārtraukusi, tāpēc ka tās krievu kasieris esot aizbēdzis ar visu veikala kasi. Sekas esot bijusi katastrofāla cenu krišanās Berlīnes melnā tirgū.

Ziņas par veikala darbības pārtraukšanas iemesliem esot sniedzis kāds poļu DP un kāds vācietis, kas ilgu laiku bijuši starpnieki un labi pazīst aģentūras darbiniekus. Kasieris ar smago mašīnu, kuŗā vesta nauda, kaut kādā veidā izlavījies no Berlīnes padomju joslas. Pieņem, ka viņš ielavījies kādā pārvedamu DP konvojā. Mašīnā esot bijušas 170 milj. markas. Parasti šīs markas, ko lietojot mantu uzpirkšanai, esot vēstas vai nu no krievu okupācijas bankas Berlīnē vai arī no pašas Padomju Savienības. Lielākā daļa esot banknotes, ko iespiežot pašā Padomju Savienībā, bet esot gan arī daudz naudas, ko krievu armija ieguvusi no vāciešiem.

Koresponidente raksta, ka satraukums Berlīnes melnā tirgū esot ļoti liels, jo krievi maksājuši vislielākās cenas. Amerikāņu dolara cena uzreiz nokritusies no 300 uz 150 markām. Bet esot gan paredzams, ka veikalu, kas atrodas krievu joslā pie Veisenzē, atkal atvēršot, tiklīdz saņemšot naudu. Starplaikā veikala direktors it kā atcelts no amata.

„New York Herald Tribune" piezīmē, ka šāda veida veikals esot dīvaina parādība dīvainā saimniekošanas kārtībā. Tā kā nauda, ar ko veikals operē, nemaksā daudz vairāk kā papīrs, uz kā tā iespiesta, tad krievi labprāt pērkot visu, kam paliekama vērtība. Poļu tautības starpnieks, kas pats Berlīnē iekrājis 150.000 dolaru un gatavojies drīzumā doties uz Ameriku, lai baudītu savu „pūliņu" augļus, izteicies, ka krievi Berlīnē jau iepirkuši vairāk kā miljonu amerikāņu dolaru. Krievi esot nosūtījuši savus aģentus ar naudu arī uz angļu, amerikāņu un franču okupācijas joslām, lai iegūtu vērtības no turienes. Tirgošanās Berlīnes veikalā notiekot gluži atklāti, bet cenas, ko tur maksājot, vienmēr esot augstākas kā jebkur citur.

NYHT

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks.), maksā RM 5.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 4.— mēnesī par eksemplāru. Sludinājumu maksa: RM 2.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām — RM 4.—, garāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann - Platz 7.

Sludinājumi

†

Visuvarenais Dievs aizsaucis mūžībā 1947. g. 9. aprīlī bij. karaviru garīgās apr. vad. br. joslā

mācītāju

OLGERTU KRAULI.

Kremātizēts Dortmundā.

Urnas apglabāšana 17. maijā Detmoldā.

Jēz. 54., 10.

Elizabete Kraulis un bērni.

(21a) Detmold-Lippe, Lortzingstr. 4.

†

Dziļās sērās paziņojam, ka tālu no dzimtenes, Krasnojarskas apgabalā, pēc grūtām ciešanām mirusi mana mīļā māmiņa, mana meita un mūsu māsa

HERTA BRAZNOVSKA
dz. Pure,

dz. 1900. g. 30. sept. Kursīšu Miežos, mirusi un apbedīta svešumā 1946. g. 10. jūnijā.

Nekad vēl tik daudz nopūtu
Nav klusās pusnakts
zvaigznēs raidīts.
Dziļās sērās

piederīgie Vācijā.

KAS VARĒTU AIZDOT

vai pārdot minētās grāmatas: 1) Marks Tvens. Toma Soiera piedzīvojumi, „Atauga" izdevums. 2) Dziesmu Vītne. Antoloģija. Sastādījis Ed. Alainis. 3) Sālīti pipari. Satiriskas dzejas. Sakopojis Ed. Alainis. 4) Ziedu zvani. Ed. Alaiņa dzejas. 5) Dienas un nedienas. Ed. Alaiņa dzejas. 6) Līgo dziesmas. Sakopojis Ed. Alainis. Lūdz ziņot **Ed. Alainim:** DP Camp 5/6, Fischbach bei Nürnberg (13a). 157

Drīzumā iznāks F. Štraucha

„VĀCU VALODAS PAŠMĀCĪBA"

5. izdevums.

(Pirmie 4 izdevumi iznākuši savā laikā Latvijā). Iepriekšēja pieteikšanās un pārdošana tikai caur **E. Jakobsonu:** (23) Post Hasbergen, Krs. Osnabrück, Gaste 35. Angļu pašmācībai dabūjama vēl **„1000 vārdi angliski"** pilnos komplektos. 155

UZAICINĀJUMS

Ausmas latviešu nometnes komiteja **Kleinkecā** uzaicina tautiešus, kas atstājuši Kleinkecas nometni 1946. gada novembrī un Lauingenas nometni no 1946. g. jūlija līdz novembrim, paziņot tai savas tagadējās adreses. Pasta adrese: Ausmas latviešu nometnes komitejai, Kleinkötz bei Günzburg a/Donau, Lettenlager, (13b) Bayern. 161

Par **Kārli Ponku,** dz. 1918. g., no Kraukļu pag. z. lūdz piederīgie. Rakstīt šīs avīzes redakcijai, of. Nr. 415. 156

Draugus un paziņas m. liepājnieks **Ralfs Vītols,** dz. 12. I. 1931. g. Medzē: (23) Osnabrück — Haste, Am Schellenkamp 2, Baltic Camp „B". 160

GRĀMATU IESIEŠANA
vairumā un mazumā

Glabājiet grāmatas, žurnālus, laikrakstus no pazušanas un iznīcināšanas! Dodiet tos iesiet! Vircburgas latviešu Tautas augstskolas grāmatu siešanas darbnīca paplašinājusi darbību un pieņem tagad arī no izdevniecībām grāmatu brošēšanu lieliem metieniem. Grāmatas iesiešanai pieņem dažādos daudzumos, ar un bez pasūtinātāja materiāla. Albumus, poēzijas, dokumentu mapes, dažāda veida blokus ar pasūtinātāja materiālu. Darbus veic īsā laikā un pēc vajadzības. Pasūtinājumi adresējami: Würzburg (13a), Central DP Camp 263, Latvan University Extension, Manager of Book-Binder Courses Mr. J. Zušmanis. 159